

Danmarks udenrigsøkonomi 2012

Rettet 6. december 2013, i forhold til oprindelig version (2. december 2013).

Fejl i tabel 7.3 og 7.11, side 66+74.

Ændring markeret med rød.

Danmarks udenrigsøkonomi 2012

Udgivet af Danmarks Statistik
December 2013
Oplag: 120
Printet hos PRinfoParitas
Illustration omslag: Imageselect

Trykt udgave:

Pris: 95,00 kr. inkl. 25 pct. moms
Kan købes på
www.schultzboghandel.dk/ distribution@rosendahls.dk
Tlf. 43 22 73 00
ISBN 978-87-501-2100-8
ISSN 1904-0989

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/UdenrigsOko
ISBN 978-87-501-2099-5
ISSN 1904-0997

Adresse:

Danmarks Statistik
Sejrøgade 11
2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17
E-post: dst@dst.dk
www.dst.dk

Signaturforklaring

- $\begin{matrix} 0 \\ 0,0 \end{matrix} \}$ Mindre enden halv af den anvendte enhed
- Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
  - .. Oplysning for usikker til at angives
  - ... Oplysning foreligger ikke
  - Nul

© Danmarks Statistik 2013

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.
Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.
Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.
Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl. Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN, har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Danmarks udenrigsøkonomi giver en kortfattet, bred samfundsmæssig beskrivelse af Danmarks økonomiske samkvem med udlandet. Mere detaljerede tal findes på www.statistikbanken.dk under temaerne *udenrigshandel* samt *nationalregnskab og betalingsbalance*. Her er der nem og gratis adgang til alle de data, som Danmarks Statistik løbende offentliggør.

Temakapitlet i dette års publikation belyser, i hvilket omfang danske virksomheder har været i stand til at erobre markedsandele i de central- og østeuropæiske lande samt Cypern og Malta, som i 2014 kan fejre tiårsjubileum som medlemmer af EU.

Temakapitlet viser bl.a., at Danmarks eksport til disse lande er næsten fordoblet i perioden, og at Polen er det klart største marked for dansk eksport af både varer og tjenester blandt de ti nye EU-lande. På trods af denne stigning har dansk vareeksport mistet markedsandele på disse markeder siden 2004, mens tjenesteeksporten har vundet terræn på de nye markeder.

Publikationen er udarbejdet af en redaktionsgruppe i udenrigsøkonomikontoret i Danmarks Statistik og færdigredigeret af fuldmægtig Agnes Nansen Urup og afdelingsleder Bente Ottosen. Temakapitlet er udarbejdet af fuldmægtig Jon Mortensen. Tabelafsnittet er udarbejdet af afdelingsleder Jytte Jeppesen og afdelingsleder Pia Nielsen.

Danmarks Statistik, december 2013

Jørgen Elmeskov, Rigsstatistiker
Søren Schiønning Andersen, Kontorchef

Indhold

Sammenfatning	6
1. Tema: Ti år efter: Danmark og de nye EU-lande.....	8
1.1 Introduktion	8
1.2 De nye EU-landes økonomiske vækst efter 2004.....	9
1.3 Danmarks eksport til de nye EU-lande	12
1.4 Sammenfatning.....	21
2. Danmark i det åbne samfund	24
2.1 Danmarks konkurrenceevne	28
2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen.....	30
2.3 Bytteforholdet.....	30
3. Betalingsbalancen.....	32
3.1 Danskere og udlændinge.....	34
3.2 Betalingsbalancen og Kapitalbalancen	35
4. Den samlede udenrigshandel.....	37
4.1 Udenrigshandel med varer.....	38
4.2 Udenrigshandel med tjenester	47
5. Hvordan statistikken produceres.....	53
5.1 Udenrigshandel med varer.....	53
5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalance-statistikken	57
5.3 Udenrigshandel med tjenester	58
6. Korttidsstatistik	60
7. Supplerende tabeller.....	64

Sammenfatning

- Temakapitel om Danmarks eksport til de ti nye EU-lande* Den 1. maj 2004 blev den Europæiske Union udvidet fra 15 (EU-15), til 25 medlemslande (EU-25), da ti nye lande blev medlemmer af EU. Både de nye og de gamle EU-medlemslande regnede i 2004 med økonomisk fremskridt som følge af udvidelsen, ikke mindst i form af øget samhandel.
- Øget samhandel mellem nye og gamle EU-lande* Her næsten ti år efter kan det konstateres, at de nye EU-landes andel af EU's handel med varer og tjenester er steget, samtidig med at EU-15 landene har formået at øge eksporten til de nye EU-lande.
- Men i hvor høj grad har Danmark formået at udnytte den øgede adgang til de ti nye EU-eksportmarkeder? Det er det spørgsmål, som det indledende temakapitel belyser ved at se på, hvordan Danmarks vare- og tjenesteeksport har klaret sig på de ti nye EU-markeder.
- Polen er det største marked for dansk eksport blandt de nye lande* Kapitlet viser bl.a., at dansk eksport til de nye lande er mere vareintensiv end dansk eksport generelt, og at Polen er det klart største marked for dansk eksport af både varer og tjenester. Men det viser også, at dansk vareeksport har mistet markedsandele på de ti nye markeder siden 2004. Til gengæld har dansk tjenesteeksport vundet terræn på de nye markeder og har i dag en større markedsandel end i 2004. Dermed følger dansk eksport det generelle mønster for EU-15 landene.
- Stigende samhandel med udlandet* Dansk økonomi er i højere og højere grad blevet sammenflettet med den globale økonomi. Dette afspejles af, at den danske udenrigshandel udgør en stigende andel af den samlede danske økonomi. I 1972 udgjorde importen af varer og tjenester 28 pct. af BNP. I 2012 var denne andel vokset til 50 pct. Væksten i dansk eksport har været endnu større. I 1972 udgjorde eksporten af varer og tjenester 27 pct. af BNP. Denne andel var vokset til 55 pct. i 2012.
- Tjenestehandlen er vokset stærkest* Globaliseringen har medført, at Danmarks tjenestehandel er vokset betydeligt hurtigere end varehandlen. I midten af 1970'erne udgjorde importen af tjenester kun 6 pct. af BNP. I de seneste fem år har denne andel udgjort 17 pct. For eksporten kan man se samme udvikling. I midten af 1970'erne udgjorde tjenesteeksporten 8 pct. af BNP, mens andelen udgjorde 20 pct. i perioden 2008-2012. Især i de seneste 15 år er denne udvikling gået stærkt.
- Fra underskud til overskud* Danmark havde et stort betalingsbalanceunderskud frem til midt i 1980'erne. Herefter vendte den økonomiske udvikling, og Danmark fik en lang periode med betalingsbalanceoverskud. Det medførte, at Danmark kunne begynde at afvikle den betydelige udlandsgæld, som siden 1960'erne var blevet oparbejdet. Danmark fik nedbragt sin nettogæld, således at landet stort set var gældfrit ved udgangen af 2005.
- Handelsbalanceoverskud på 80 mia. kr.* I 2012 havde Danmark et overskud på varehandlen på ca. 80 mia. kr. Vareeksporten var på 615 mia. kr., og vareimporten beløb sig til 534 mia. kr. Efter de store fald i 2009 er udenrigshandlen igen steget væ-

sentligt, og eksporten er tilbage på niveauet før krisen, mens importen halter lidt efter.

Udenrigshandel med varer domineres af få lande

Danmark handler med flere end 200 lande, men det er få lande som dominerer handlen – der er en klar overvægt af EU-lande blandt de ti største eksport- og importlande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks udenrigshandel på 39 pct. en særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. Blandt de ti største eksportmarkeder er de eneste ikke-EU-lande USA, Norge og Kina, mens Kina og Norge er de eneste importlande i top ti.

Hovedtræk ved handlen med udlandet

Danmarks varehandel med udlandet kan karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning, møbler og fødevarer er betydende eksportvarer.

Fortsat stort overskud på tjenestehandlen

Overskuddet på tjenestehandlen med udlandet var i 2012 på over 45 mia. kr. Overskuddet på tjenestehandlen har været stigende i de seneste år, men faldt væsentligt i 2009 som følge af den globale økonomiske krise. I 2010 steg overskuddet igen væsentligt for at falde lidt i 2011. I 2012 steg det dog igen. Danmark eksporterede tjenester for 383 mia. kr. i 2012, mens importen af tjenester udgjorde 337 mia. kr.

USA, Tyskland og Sverige dominerer tjenestehandlen

På eksportsiden var USA også i 2012 Danmarks vigtigste handelspartner på tjenesteområdet med tjenester inden for søtransport som langt den vigtigste gruppe. På importsiden var Tyskland også i 2012 den vigtigste handelspartner. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport er meget væsentlige i den danske import af tjenester fra Tyskland.

Søtransport er væsentligste tjenestepost

Søtransport er Danmarks suverænt vigtigste tjenestehandelsaktivitet. Lidt over halvdelen af Danmarks tjenesteeksport kom fra denne aktivitet, der i 2012 udgjorde 195 mia. kr.

Uddybende oplysninger om statistikken i kapitel 5-7

I kapitel 5 beskrives, hvorledes statikken på udenrigshandel med varer og tjenester produceres, og kapitel 6 om korttidsstatistik beskriver en række forhold omkring anvendeligheden af korttidsstatistik. I kapitel 7 findes en række uddybende tabeller om Danmarks udenrigsøkonomi.

Bemærk at totaler for handlen med EU omfatter handel med Kroatien. Det skyldes, at tal for EU-handlen er tilbageregnet efter Kroatiens indtræden. Dette er vanlig praksis, men har meget lille betydning, idet Danmarks samhandel med Kroatien er meget begrænset.

1. Tema: Danmark og de nye EU-lande ti år efter

1.1 Introduktion

Den 1. maj 2004 fik EU ti nye medlemmer

Den 1. maj 2004 blev den Europæiske Union udvidet fra 15 (EU-15), til 25 medlemslande (EU-25), da ti nye lande – Cypern, Estland, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet og Ungarn – blev medlemmer af EU. Siden er EU vokset til 28 medlemslande (EU-28); først ved optagelse af Bulgarien og Rumænien i 2007 og endelig ved optagelse af Kroatien i juli 2013. Dette temakapitel vil dog fokusere på de ti lande, der blev medlemmer i 2004 for at markere, at de næste år – i 2014 – har ti års jubilæum som EU-lande.

Polen har flest indbyggere...

Der er store forskelle mellem de ti nye medlemslande, både befolkningsmæssigt og økonomisk. Det folkerigeste land, Polen, har næsten 40 mio. indbyggere og har dermed flere indbyggere end de resterende ni tilsammen. Med knap 400.000 indbyggere er Malta det mindst folkerige, mens Tjekkiet med lidt mere end ti mio. indbyggere har næst flest blandt de ti nye EU-lande.

...og den største økonomi

Polen har også den største økonomi. Landets BNP udgør mere end 45 pct. af de ti nye EU-landes samlede BNP. Igen er Malta mindst med et BNP, der er 55 gange mindre end Polens. Til gengæld hører malteserne til blandt de rigeste borgere i de ti nye EU-lande med et BNP per indbygger, der er næsten halvdan gang større end gennemsnittet for de ti lande. Polakkerne hører derimod til blandt de fattigste; kun ungarerne har et lavere BNP pr indbygger.

75 mio. nye forbrugere

Både de nye og de gamle EU-medlemslande regnede i 2004 med økonomisk fremskridt som følge af udvidelsen, ikke mindst i form af øget samhandel: De nye lande i form af forbedret adgang til et af verdens største integrerede markeder – EU's indre marked; de gamle lande i form af inkluderingen af næsten 75 mio. nye forbrugere, de fleste fra lande i hastig økonomisk vækst.

Har Danmark formået at drage fordel af de nye markeder?

Men i hvor høj grad har Danmark, eller rettere sagt danske eksportvirksomheder, formået at udnytte den øgede adgang til disse ti nye EU-eksportmarkeder? Det er det spørgsmål, som dette temakapitel – efter en kort overordnet beskrivelse af de ti landes økonomiske udvikling siden indtrædelsen i EU – vil belyse ved at se på, hvordan Danmarks vare- og tjenesteeksport har klaret sig på de ti nye EU-markeder.

Datagrundlaget er baseret dels på Statistikbanken og dels på Eurostats databaser over EU-landenes befolkning, nationalregnskab, betalingsbalance og udenrigshandel. Data for tjenestehandel med statistikbanken som kilde er begrænset til perioden 2005-2012, da data for tidligere år ikke er tilgængeligt. Data for tjenestehandel med Eurostat som kilde er begrænset til perioden 2005-2011, da data for 2012 på nuværende tidspunkt kun er tilgængeligt for ganske få lande.

1.2 De nye EU-landes økonomiske vækst efter 2004

Nye EU-lande med højere vækst end de gamle ...

Her næsten ti år efter kan det konstateres, at alle de nye EU-lande, med undtagelse af Ungarn, i perioden 2004-2012 har haft højere økonomisk vækst end EU-15. Mens EU-15 samlet havde en gennemsnitlig årlig vækst på 0,8 pct. i perioden, så voksede de ti nye EU-landes samlede økonomi årligt med 3,0 pct. i gennemsnit.

... men krisen ramte også de nye EU-lande

Den finansielle krise, som ramte det meste af verden i 2008 – og den efterfølgende økonomiske tilbagegang som efter fem år stadig holder bl.a. den europæiske økonomi i lavvækst – satte også sine spor i de ti nye EU-landes økonomier. Mens de i gennemsnit havde en årlig økonomisk vækst på 5,8 pct. mellem 2004-2007, så betød krisen, at den gennemsnitlige årlige vækst faldt til 1,1 pct. mellem 2008-2012. Der er dog store forskelle mellem landene, og især den polske økonomi klarede sig igennem krisen med relativt høje vækstprocenter, mens en række andre lande, ikke mindst de baltiske, blev hårdt ramt, da høje positive årlige vækstprocenter blev efterfulgt af negative.

Men de nye EU-landes BNP per indbygger stadig lavere

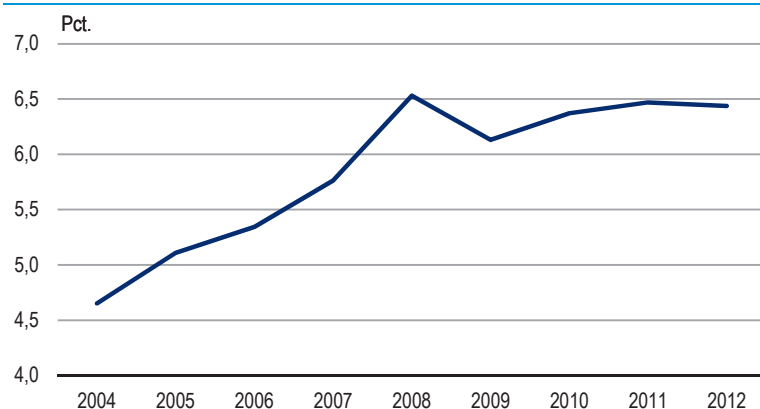
Trods den højere vækst, så er de nye EU-landes BNP per indbygger stadig langt fra EU-15 landenes. Den gennemsnitlige borger i de nye EU-lande genererer et BNP per indbygger, der udgør under 40 pct. af det, som den gennemsnitlige EU-15 borger skaber. Igen er der store forskelle landene i mellem. En cypriot har et BNP per indbygger på næsten 70 pct. af EU-15 borgerens, mens en polak og en ungarer må nøjes med en tredjedel.

Tabel 1.1

De ti nye EU-lande i tal

	Befolkning 2012.	Gns. årlig BNP vækst 2004-2012	Gns. årlig BNP vækst 2004-2007	Gns. årlig BNP vækst 2008-2012	BNP per Indbygger, 2012	
	— Mio. —	— Mia. kr. —	— Pct. —		— 1 000 kr. —	
De nye EU-lande i alt	74,1	6 210	3,1	5,8	1,1	84
Cypern	0,9	132	1,7	4,4	-0,6	153
Estland	1,3	130	2,7	8,8	0,1	97
Letland	2	166	2	10,4	-2,6	81
Litauen	3	245	2,8	8,5	-1,2	82
Malta	0,4	51	2,2	3,4	0,9	121
Polen	38,5	2 836	4,2	5,5	3	74
Slovakiet	5,4	529	4,3	8,5	1	98
Slovenien	2,1	263	1,4	5,6	-2,2	128
Tjekkiet	10,5	1 138	2,6	6,5	-0,3	109
Ungarn	9,9	721	0,3	2,6	-1,5	73
EU-28	507,1	96 480	1	2,9	-0,3	190
EU-15	398,8	88 667	0,8	2,7	-0,4	221
Danmark	5,6	1 825	0,3	2,5	-0,9	326

Figur 1.1 De ti nye EU-landes andel af EU-28s samlede BNP

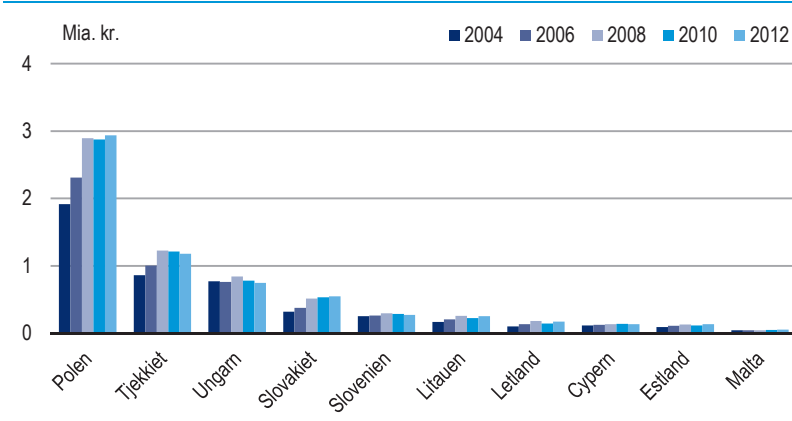

Kilde: Eurostat

De ti nye EU-lande fylder større del af EU's økonomi

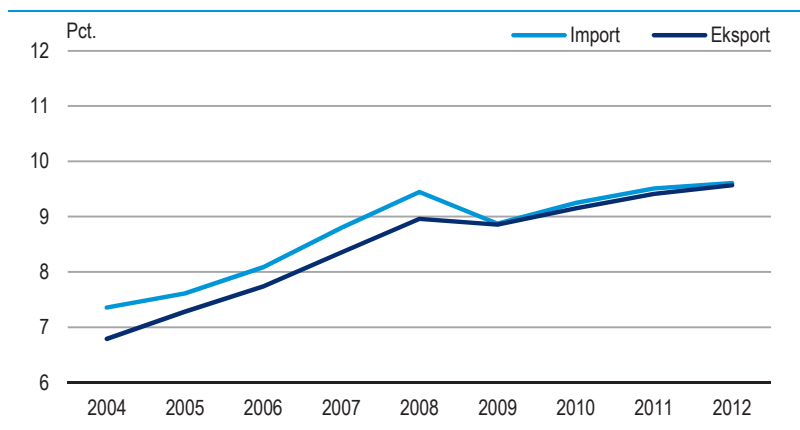
Det ændrer dog ikke ved, at de ti nye EU-lande efter deres indtræden har haft større økonomisk vækst end de gamle EU-15 lande. Så mens EU-15 borgernes BNP per indbygger er vokset ca. 14 pct. siden 2004, så er BNP per indbygger samlet set vokset næsten 70 pct. i de ti nye EU-lande. De ti nye EU-lande fylder med andre ord en større del af EU's økonomi. Dog betød den økonomiske krise, at deres andel var en smule lavere i 2012 end i 2008.

Figur 1.2 De ti nye EU-landes andel af EU-28s samlede BNP

Kilde: Eurostat

Figur 1.3 De ti landes andel af EU-28s samlede eksport

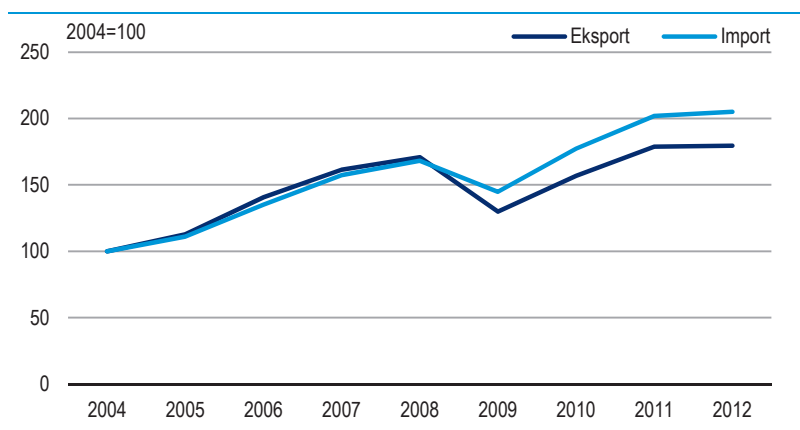

Kilde: Eurostat

De nye EU-landes handel er også vokset

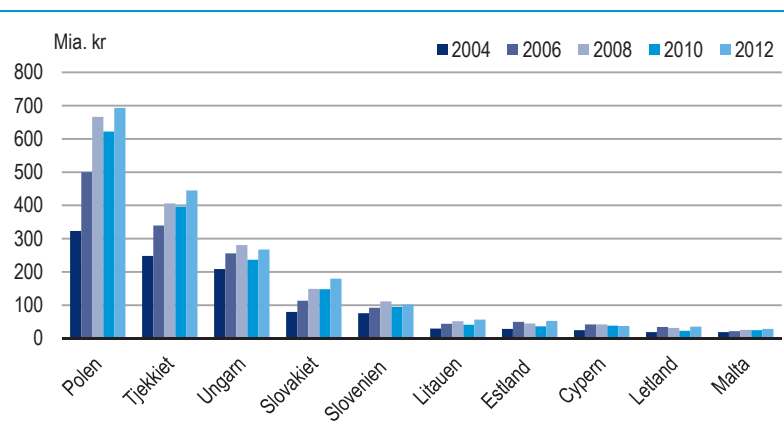
Ligesom de ti nye EU-lande fylder en større del af EU's samlede økonomi nu end i 2004, så er deres andel af EU's handel med varer og tjenester også steget. Deres andel af EU-28 landenes samlede eksport af varer og tjenester steg fra 6,8 pct. i 2004 til 9,6 pct. i 2012 og deres andel af EU's samlede import steg fra 7,4 pct. i 2004 til ligeledes 9,6 pct. i 2012. Den finansielle krise betød et umiddelbart fald i deres andel af handelen fra 2008 til 2009. Faldet var større for importen end for eksporten, således at de to strømme fra 2009 og frem var stort set på niveau med hinanden. Både importen og eksporten var i 2012 over niveauet fra før krisen.

Figur 1.4 EU-15s samlede vareeksport til de nye EU-lande (2004=100)

Kilde: Eurostat

Figur 1.5 EU-15s vareeksport til de nye EU-lande i mia. kr.

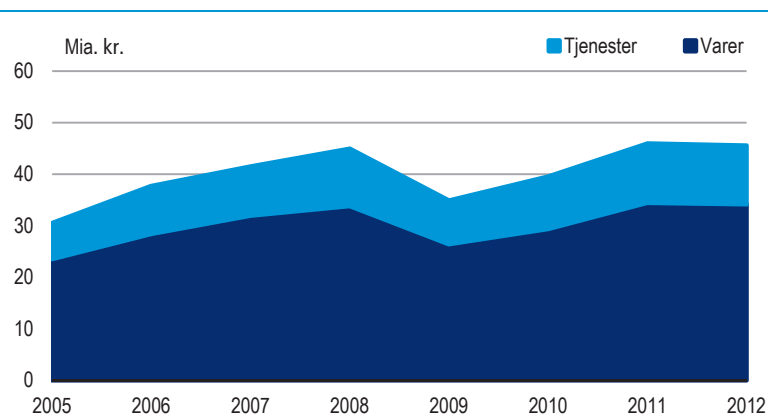
Kilde: Eurostat

EU-15 har fordoblet vareeksporten til de nye EU-lande

De nye EU-lande har øget handlen siden EU medlemskabet, men også de gamle EU-15 lande har formået at øge vareeksporten til de nye EU-lande siden 2004. Således næsten fordoblede EU-15 landene deres vareeksport til de nye EU-lande – fra ca. 1.000 mia. kr. i 2004 til næsten 2.000 mia. kr. i 2012. Af de ti lande er det især Polen og Tjekkiet, som EU-15 landene sælger deres varer til; ca. 60 pct. af eksporten gik til ét af de to lande i 2012.

1.3 Danmarks eksport til de nye EU-lande

Figur 1.6 Danmarks eksport af varer og tjenester til de nye EU-lande

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Danmarks eksport af varer og tjenester næsten fordoblet

Danmarks samlede eksport af varer og tjenester til de ti nye EU-lande steg med næsten 50 pct. fra 2005 til 2012 i løbende priser. I 2005 eksporterede vi i alt for 30,5 mia. kr. hvoraf varer udgjorde 23,5 mia. kr.

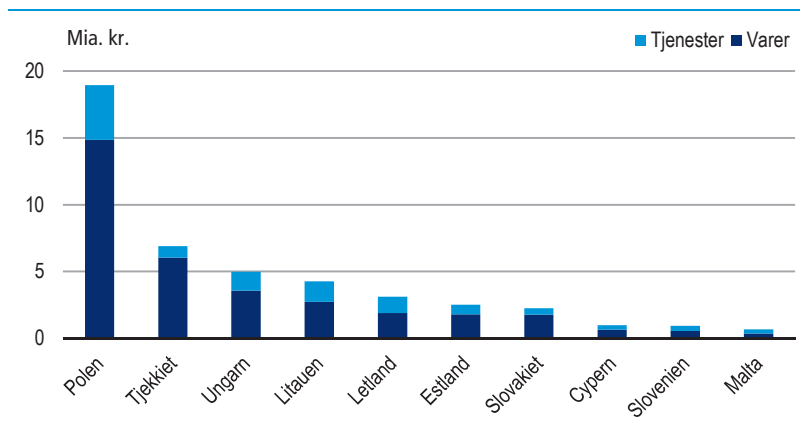
og tjenester 7,0 mia. kr. I 2012 var eksporten steget til 45,5 mia. kr. i alt, med 34,1 mia. kr. til varer og 11,4 mia. kr. til tjenester.

Dansk eksport til de nye lande er mere vareintensiv

Med andre ord udgjorde vareeksporten i 2012 således 75 pct. af den samlede eksport til de nye EU-lande, mens tjenesteeksporten udgjorde godt 25 pct. Dermed er dansk eksport til nye EU-lande mere vareintensiv end dansk eksport generelt, hvor tjenesteeksporten udgør næsten 40 pct.

Den samlede eksport var jævnt stigende fra 2005 til 2008, hvorefter den finansielle krise betød et fald på mere end 10 mia.kr. i eksporten til de ti nye EU-lande fra 2008 til 2009; et fald der først blev indhentet i 2011, da den samlede eksport til landene nåede sit hidtil højeste niveau på 46,0 mia. kr.

Figur 1.7 Danmarks eksport af varer og tjenester i 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Polen er det største eksportmarked

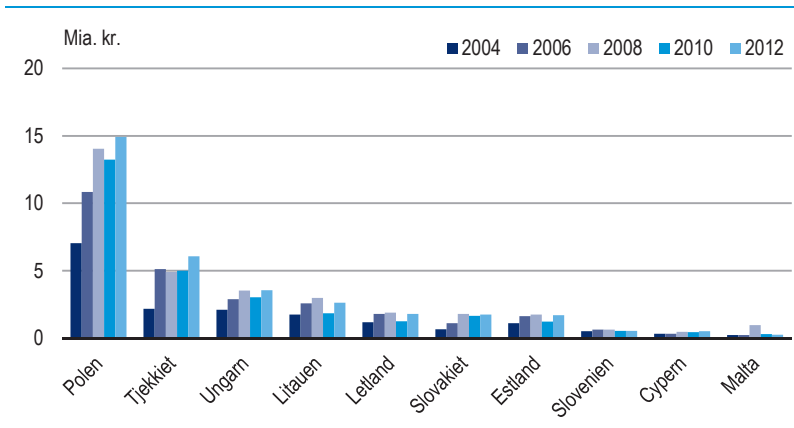
Polen er med mere end 40 pct. eller 18,9 mia. kr. af Danmarks eksport af varer og tjenester til de ti nye EU-lande klart det største marked for danske eksportvirksomheder blandt de ti. Det næststørste eksportmarked, Tjekkiet, er med knap 7 mia. kr. mindre end halvt så stort som det polske. Ungarn er det tredje største med 5 mia. kr., mens Litauen er det største baltiske eksportmarked foran Letland og Estland. De baltiske lande aftager tilsammen for næsten 10 mia. kr. danske varer og tjenester, hvilket er mere end dobbelt så meget som de fire mindste markeder tilsammen.

Vareeksporten er størst

På alle de ti eksportmarkeder er det vareeksporten, der dominerer. Mest på det tjekkiske, hvor varerne udgjorde næsten 90 pct. af den samlede eksport af varer og tjenester, mens varerne fyldte under 60 pct. i eksporten til både Slovenien og Malta i 2012. Samme år var ca. 65 pct. af den samlede eksport til de baltiske lande vareeksport.

1.3.1 Vareeksport

Figur 1.8 Danmarks vareeksport til de nye EU-lande

Kilde: Eurostat

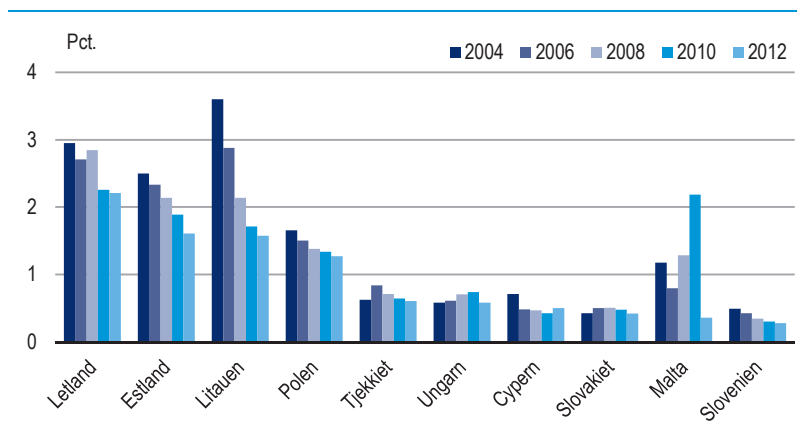
Polen aftog 44,3 pct. af vareeksporten

Ses der alene på vareeksporten aftog Polen 44,3 pct. eller for 14,9 mia. kr. af Danmarks vareeksport til de ti nye EU-lande i 2012. Dermed var det polske eksportmarked næsten 2,5 gange større end det næststørste marked, Tjekkiet, der aftog for 6,1 mia. kr. Til gengæld steg vareeksporten til Tjekkiet med 180 pct. fra 2004 til 2012, hvilket var mere end de 112 pct., som eksporten til Polen steg med. Slovakiet var, med en stigning i samme periode på 167 pct., det næst hurtigst voksende marked for danske eksportvirksomheder blandt de nye EU-lande.

Litauen er det største baltiske marked

Litauen var det største baltiske varemarked for danske eksportvirksomheder foran Letland og Estland i 2012. Samlet set eksporterede danske virksomheder ligeså meget til de baltiske lande som til Tjekkiet. De tre mindste danske eksportmarkeder – Slovenien, Cypern og Malta – aftog tilsammen færre varer end Estland, det fjerde mindste. Den relativt store eksport til Malta i 2008 skyldtes en ekstraordinær eksport af skibe.

Figur 1.9 Danmarks varemarkedsandele

Kilde: Eurostat

Danmark taber markedsandele

Til trods for en stigende eksport har Danmark imidlertid tabt markedsandele på otte ud af de ti nye EU-markeder fra 2004 til 2012. På to markeder, Tjekkiet og Ungarn, lykkes det dog de danske virksomheder at forsvare eksisterende markedsandele, i begge tilfælde på 0,6 pct. De danske eksportvirksomheder har især tabt terræn på de baltiske markeder. På det litauiske var tabet på 2,0 procentpoint, mens markedsandelene på lettiske og estiske marked faldt hhv. 0,7 og 0,9 procentpoint.

Vareeksporten står stærkest i Baltikum

På trods af de faldne markedsandele er det stadig på de baltiske markeder, at dansk vareeksport står stærkest blandt de ti nye EU-lande. Således har dansk vareeksport en markedsandel på 2,2 pct. i Letland og 1,6 pct. i både Letland og Litauen. Også på det polske marked står dansk vareeksport relativt stærkt med en markedsandel på 1,3 pct. i 2012, hvilket dog er et fald på 0,4 procentpoint siden 2004.

Tabel 1.2 EU-15s andel af de nye EU-landes samlede vareimport. 2012

	Markedsandel	Markedsandel (2004=100)	Eksport per indbygger kr. ————— Kr. —————
EU-15 i alt	52,1	84	4 723
Tyskland	23,0	84	10 079
Italien	5,3	76	3 323
Nederlandene	4,8	108	10 955
Østrig	4,3	94	17 580
Frankrig	3,5	67	2 019
Belgien	2,4	100	8 704
Storbritannien	2,3	78	1 256
Sverige	1,8	86	5 952
Spanien	1,6	78	1 367
Finland	1,1	67	6 576
Danmark	0,9	79	6 061
Irland	0,4	110	2 495
Grækenland	0,4	90	1 578
Portugal	0,2	98	782
Luxembourg	0,2	119	7 874
BRIK	16,2	149	276

Kilde: Eurostat

EU-15 landenes vareeksport har mere end halvdelen af markedet

EU-15 landenes vareeksport havde samlet set en markedsandel på 52,1 pct. på de ti nye EU-markeder i 2012. Tyskland havde med 23,0 pct. den største markedsandel blandt EU-15 landene. Det var over fire gange mere end Italien, der med 5,3 pct. havde den næststørste markedsandel efterfulgt af Nederlandene med 4,8 pct. Danmark lå med en markedsandel 0,9 pct. på en ellefte-plads blandt de 15 gamle EU-lande.

Østrig eksporterer mest per indbygger

Deles vareeksporten med det eksporterende lands indbyggertal, ser billedet dog anderledes ud. Østrig havde med ca. 17.500 kr. således den største vareeksport per indbygger i 2012. Det var næsten 12.000 kr. mere end EU-15 gennemsnittet på ca. 4.700 kr. og godt 6.500 kr. mere end Nederlandene, der eksporterede næst flest varer per indbygger. Målt per indbygger har Tyskland kun den tredjestørste vareeksport til de nye EU-lande blandt EU-15 landene.

Danmark har syvendestørste vareeksport målt per indbygger

Danmark havde med ca. 6.000 kr. den syvende største vareeksport til de nye EU-lande målt per indbygger. Det var godt en hundredekrone-seddel mere end Sverige, men ca. 500 kr. mindre end Finland. Også Belgien og Luxembourg eksporterede mere per indbygger til de nye EU-lande end Danmark.

EU-15 landenes markedsandel 16 pct. lavere

Samlet set var EU-15 landenes markedsandel 16 pct. lavere i 2012 end i 2004. Så Danmark var ikke alene om at tabe markedsandele. Elleve EU-15 lande tabte også samlet set markedsandele fra 2004 til 2012. Kun Nederlandene, Irland og Luxembourg vandt markedsandele, mens de belgiske virksomheder lige netop har forsvaret deres. Fem EU-15

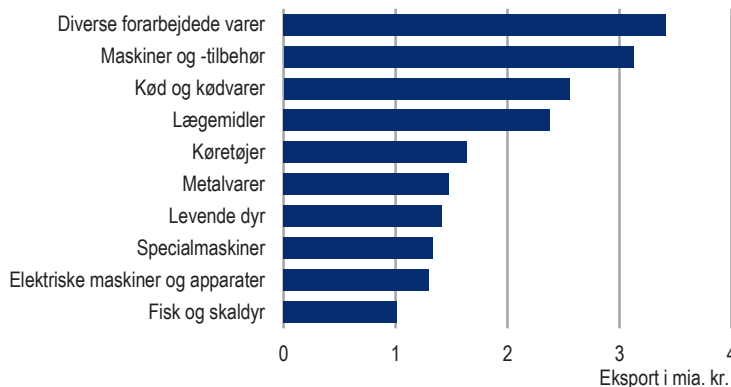

landes markedsandele er faldet mere end Danmarks fra 2004 til 2012. Mest tilbage er det gået for Finland og Frankrig, men også Italien, Spanien og Storbritannien har tabt relativt mere terræn end Danmark.

*BRIK's markedsandel
49 pct. større*

Men når EU-15 landene samlet har tabt markedsandele, hvem har så vundet terræn på de nye EU-markeder? Svaret er resten af verden og især højvækstlandene, fx havde BRIK-landene (Brasilien, Rusland, Indien og Kina) en markedsandel på 16,2 pct. i 2012, hvilket var en stigning på 49 pct. siden 2004.

Figur 1.10 De mest eksporterede varegrupper til de nye EU-lande

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

*Danmark eksporterer
især mange pumper til
de nye EU-lande*

I Danmarks eksport til de nye EU-lande udgør *Diverse forarbejdede varer* den største varegruppe, men betragtes alle varegrupperne med maskiner o. l. (*Maskiner og -tilbehør*, *Specialmaskiner* og *Elektriske maskiner og apparater*) under ét, dominerer disse varer den danske eksport til de nye EU-lande. Især sælges der mange pumper og dele til pumper til alle de ti nye EU-lande.

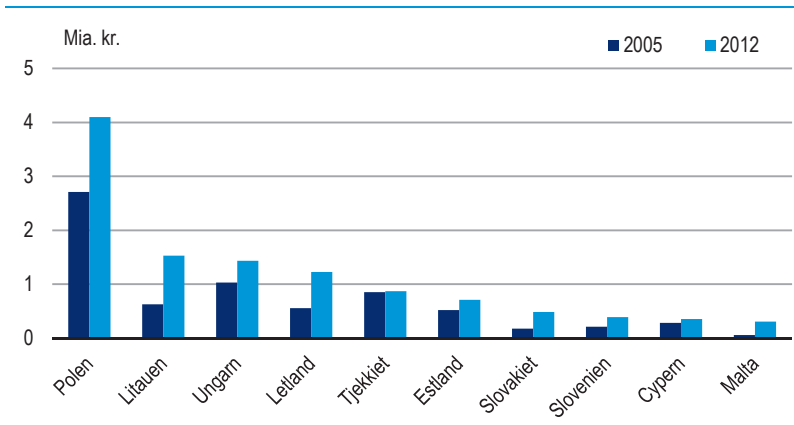
*Men også legetøj,
lægemidler og
svinekød*

Varegruppen *Diverse forarbejdede varer* dækker i denne sammenhæng især over legetøj, der eksporteres til alle de ti nye EU-lande. Eksporten af *Lægemidler* er ligeledes fordelt bredt på alle de ti lande. Varegruppen *kød og kødvarer* udgøres her især af fersk svinekød, hvoraf Polen aftager næsten 80 pct.

Fra varegruppen *Køretøjer* eksporterer Danmark bl.a. dele til bilindustrien, personbiler samt sættevogne og anhængere til især Polen, de baltiske lande og Slovakiet. *Metalvarer* dækker over konstruktioner og dele af jern og stål, der afsættes i alle de ti nye EU-lande. Til varegruppen *Levende dyr* hører især levende grise, og de eksporteres hovedsageligt til Polen. Størstedelen af de eksporterede *fisk og skaldyr* ender især i Polen og de baltiske lande, og udgøres af både hele laks og torsk, sild, frosne fiskefileter samt fiskemel.

1.3.2 Tjenesteeksport

Figur 1.11 Danmarks tjenesteeksport til de nye EU-lande

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHT6

Polen er det største marked for dansk tjenesteeksport

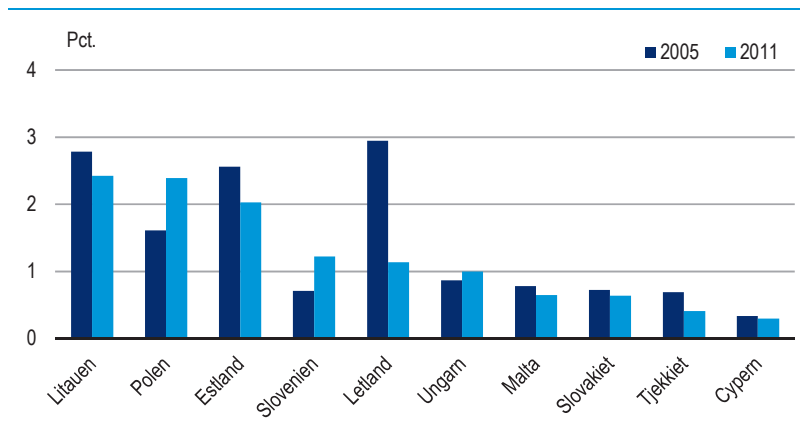
Når man ser på fordelingen af Danmarks tjenesteeksport til de ti nye lande, ses flere ligheder med den tilsvarende fordeling for vareeksporten. De fem største eksportmarkeder blandt de ti lande udgøres også for tjenester af Polen, Litauen, Ungarn, Letland og Tjekkiet. Igen ses Polen som klart det største marked med en import af danske tjenester for mere end 4 mia. kr. i 2012, hvilket udgør 36 pct. af den samlede danske tjenesteeksport til de ti lande. De vigtigste tjenestekategorier i eksporten til Polen i 2012 var søtransport og varetilknyttede tjenester.

Litauen er det næststørste marked for tjenester

Det er imidlertid bemærkelsesværdigt, at Litauen, der blandt de ti lande kun var det fjerdestørste marked for dansk vareeksport i 2012, er vokset til at være det næst største marked for tjenesteeksporten blandt de ti med en import af danske tjenester for mere end 1,5 mia. kr. i 2012. Det er sket i kraft af en stigning på 59 pct. siden 2005, hvorved Litauen har overhalet Ungarn og Tjekkiet, der i samme periode kun har udvist stigninger på hhv. 28 og 2 pct. De vigtigste tjenestekategorier i eksporten til Litauen i 2012 var ligeledes søtransport og varetilknyttede tjenester.

I den anden ende af skalaen ses Slovakiet, Slovenien, Cypern og Malta, der alle importerede danske tjenester for mindre end en halv mia. kr. i 2012. I faktiske tal har de således en meget lille betydning for den samlede eksportværdi, men relativt set har både Slovakiet, Slovenien og Malta dog vist store stigninger i deres import af danske tjenester i perioden fra 2005 til 2012.

Figur 1.12 Danmarks tjenestemarkedsandele

Kilde: Eurostat

Tjenesteeksporten har mistet markedsandele på syv ud af ti markeder

Danmarks tjenesteeksport har mistet markedsandele på syv ud af de ti nye EU-lande fra 2005 til 2011. Det største tab var på det lettiske marked, hvor danske virksomheder tabte 1,8 procentpoint af deres markedsandel. Også på de to andre baltiske markeder tabte danske eksportvirksomheder terræn i samme periode – 0,6 procentpoint på det estiske og 0,4 procentpoint på det litauiske.

Men ikke på det største, Polen

Kun i Polen, Slovenien og Ungarn har danske eksportvirksomheder formået at øge deres markedsandele; mest på det største marked, Polen, hvor markedsandelen steg med 0,8 procentpoint fra 2005 til 2011. Danske eksportvirksomheder formåede også at vinde en større del af både det slovenske og det ungarske marked med stigninger på hhv. 0,5 og 0,1 procentpoint.

Tabel 1.3 EU-15's andel af de nye EU-landes samlede tjenesteimport. 2011

	Markedsandel	Markedsandel (2005=100)	Eksport per indbygger
	— Pct. —		— Kr. —
EU-15¹	53,9	99	701
Tyskland	17,7	95	1 125
Storbritannien	7,3	91	604
Østrig	5,1	91	3 180
Nederlandene	4,2	89	1 325
Frankrig	4,2	99	335
Italien	3,6	93	310
Belgien	2,2	115	1 044
Irland	2,0	185	2 264
Sverige	2,0	104	1 087
Spanien	1,8	136	196
Danmark	1,4	115	1 298
Finland	1,4	102	1 339
Luxembourg	0,8	176	8 326
Portugal	0,3	115	127
BRIK	6,6	77	6

¹ Uden Grækenland

Kilde: Eurostat

EU-15's tjenesteeksport har en højere markedsandel end landenes vareeksport

EU-15 landenes tjenesteeksport havde samlet set en markedsandel på 53,1 på de ti nye EU-markeder i 2011. Det var en lidt højere markedsandel end vareeksportens. Ligesom med vareeksporten var det Tyskland, der med 17,7 pct. havde den største markedsandel blandt EU-15 landene. Storbritannien havde den næststørste markedsandel med 7,3 pct., efterfulgt af Østrig med 5,1 pct. Med en markedsandel på 1,4 pct. havde Danmark sammen med Finland den tredjemindste markedsandel blandt EU-15 landene.

Luxembourg og Østrig eksporterer flest tjenester per indbygger

Ser man på tjenesteeksporten per indbygger, er det Luxembourg, der med ca. 8.300 kr. har den største tjenesteeksport. Med ca. 3.200 kr. eksporterer Østrig næstmest per indbygger, mens Irland med ca. 2.300 kr. per indbygger slutter top tre af. Målt per indbygger havde Tyskland med ca. 1.100 kr. kun den syvendestørste tjenesteeksport blandt EU-15 landene. Dermed havde Danmark på sjettepladsen med ca. 1.300 kr. en større tjenesteeksport til de ti nye EU-lande end Tyskland målt per indbygger.

EU-15 landene har bevaret deres markedsandel ...

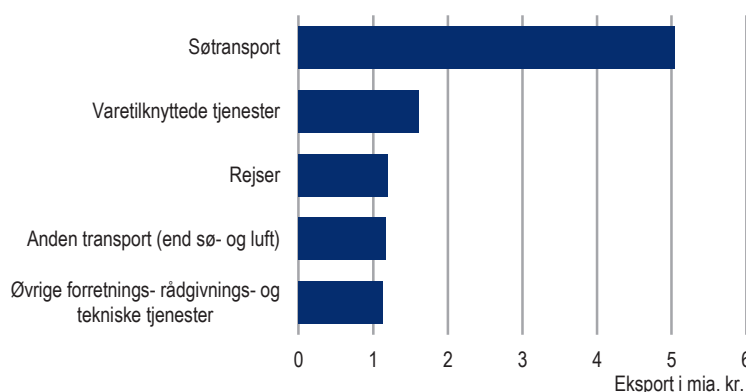
Den samlede markedsandel for EU-15 var i 2011 stort set den samme som i 2005, mens otte ud de femten gamle EU-lande havde en større markedsandel i 2011 end i 2005. Danmarks eksportvirksomheder var sammen med Portugals de tredjebedste til at vinde markedsandele blandt EU-15 landene med en stigning på 15 pct. Kun Irlands, Luxembourgs og Spaniens markedsandele steg mere med hhv. 85 pct., 76 pct og 36 pct.

... mens BRIK-landenes tjenesteeksport har tabt terræn

Samlet set har Danmark og EU-15 landene altså været betydeligt bedre til at forsvare deres tjenesteeksports markedsandele end det er tilfældet med vareeksporten. Således havde BRIK-landene kun en markedsandel på 6,6 pct. i 2012, hvilket var 23 pct. lavere end i 2005.

Figur 1.13

De mest eksporterede tjenester til de nye EU-lande

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHT6

Over halvdelen af dansk tjenesteeksport er transport

Danmarks tjenesteeksport er i meget høj grad domineret af søtransport. Det gør sig også gældende for tjenesteeksporten til de ti nye EU-lande, hvor søtransport udgør 44 pct. af den samlede eksport. Hvis al transport ses under ét, så udgør transportrelaterede tjenester 56 pct. af tjenesteeksporten til de nye lande.

1.4 Sammenfatning

I 2004 fik EU ti nye medlemmer

Den 1. maj 2004 blev den Europæiske Union udvidet fra 15 (EU-15), til 25 medlemslande (EU-25), da ti nye lande – Cypern, Estland, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet og Ungarn – blev medlemmer af EU.

De nye EU-lande har haft højere vækst end de gamle

Her næsten ti år efter kan det konstateres, at alle de nye EU-lande, med undtagelse af Ungarn, i perioden 2004-2012 har haft højere økonomisk vækst end EU-15. Mens EU-15 samlet havde en gennemsnitlig årlig vækst på 0,8 pct. i perioden, så voksede de ti nye EU-landes samlede økonomi årligt med 3,0 pct. i gennemsnit.

Og samhandlen mellem de nye og de gamle er steget

Deres andel af EU's handel med varer og tjenester er også steget. Således steg deres andel af EU-28 landenes samlede eksport af varer og tjenester fra 6,8 pct. i 2004 til 9,6 pct. i 2012 og deres andel af EU's samlede import steg fra 7,4 pct. i 2004 til ligeledes 9,6 pct. i 2012. Samtidig har de gamle EU-15 lande formået at øge vareeksporten til de nye EU-lande. Således næsten fordoblede EU-15 landene deres vareek-

sport i løbende priser fra ca. 1.000 mia. kr. i 2004 til næsten 2.000 mia. kr. i 2012.

Danmarks eksport til de nye EU-lande næsten fordoblet

Danmarks eksport af varer og tjenester til de ti nye EU-lande blev næsten fordoblet fra 2005 til 2012 og udgjorde 45,5 mia. kr. i alt, med 34,1 mia. kr. til varer og 11,4 mia. kr. til tjenester i 2012. Med andre ord udgjorde vareeksporten i 2012 således ca. 3/4-dele af den samlede eksport, mens tjenesteeksporten udgjorde godt en 1/4-del.

Polen er klart det største marked for dansk eksport

Polen var med 18,9 mia. kr. eller mere end 40 pct. af Danmarks eksport af varer og tjenester til de ti nye EU-lande klart det største marked for danske eksportvirksomheder blandt de ti i 2012. Og på alle de ti markeder er det vareeksporten, der dominerer.

Ses der alene på vareeksporten aftog Polen 44,3 pct. eller for 14,9 mia. kr. af Danmarks vareeksport til de ti nye EU-lande i 2012. Dermed var det polske eksportmarked næsten 2,5 gange større end det næststørste marked, Tjekkiet, der aftog for 6,1 mia. kr. Samlet set eksporterede danske virksomheder dog ligeså meget til de baltiske lande som til Tjekkiet.

Dansk vareeksport taber markedsandele

Til trods for en stigende vareeksport har Danmark imidlertid tabt markedsandele på otte ud af de ti nye EU-markeder fra 2004 til 2012. Især blev der tabt terræn på de baltiske markeder, som dog stadig de markeder, hvor dansk vareeksport står stærkest blandt de ti nye EU-lande.

Tyskland har en markedsandel på 23 pct.

EU-15 landenes vareeksport havde samlet set en markedsandel på 52,1 pct. på de ti nye EU-markeder i 2012. Tyskland havde med 23,0 pct. den største markedsandel blandt EU-15 landene. Danmark lå med en markedsandel på 0,9 pct. på en ellefte-plads blandt de 15 gamle EU-lande.

Danmark havde med ca. 6.000 kr. den syvendestørste vareeksport til de nye EU-lande målt per indbygger. Det var godt en hundredekrone-seddel mere end Sverige, men ca. 500 kr. mindre end Finland.

EU-15 landenes vareeksport taber også markedsandele

Samlet set var EU-15 landenes markedsandel 16 pct. lavere i 2012 end i 2004, så Danmark er ikke alene om tabte markedsandele. Elleve EU-15 lande tabte samlet set markedsandele fra 2004 til 2012. Kun Nederlandene, Irland og Luxembourg vandt markedsandele, mens de belgiske virksomheder lige netop har forsvaret deres.

Danmark eksporterer især mange maskiner til de nye EU-lande

I Danmarks eksport til de nye EU-lande udgør *Diverse forarbejdede varer* den største varegruppe, men betragtes alle varegrupperne med maskiner o. lign. (Maskiner og -tilbehør, Specialmaskiner og Elektriske maskiner og apparater) under ét, dominerer disse varer den danske eksport til de nye EU-lande.

Polen er også det største marked for dansk tjenesteeksport ...

Når man ser på fordelingen af Danmarks tjenesteeksport til de ti nye lande, ses flere ligheder med den tilsvarende fordeling for vareeksporten. Igen ses Polen som klart det største marked med en import af danske tjenester for mere end 4 mia. kr. i 2012, hvilket udgør 36 pct. af den samlede danske tjenesteeksport til de ti lande.

... og dansk tjenesteeksport har vundet terræn på det polske marked

Danmarks tjenesteeksport har mistet markedsandele på syv ud af de ti nye EU-lande fra 2005 til 2011. Kun i Polen, Slovenien og Ungarn har danske eksportvirksomheder formået at øge deres markedsandele. Mest på det største marked, Polen, hvor markedsandelen steg med 0,8 procentpoint fra 2005 til 2011.

Målt per indbygger er Danmarks tjenesteeksport større end Tysklands

EU-15 landenes tjenesteeksport havde samlet set en markedsandel på 53,1 på de ti nye EU-markeder i 2011. Ligesom med vareeksporten var det Tyskland, der med 17,7 pct. havde den største markedsandel. Med en markedsandel på 1,4 pct. havde Danmark sammen med Finland den tredjemindste markedsandel blandt EU-15 landene. Målt per indbygger havde Danmark dog, med ca. 1.300 kr. og den sjette største tjenesteeksport, en større tjenesteeksport til de ti nye EU-lande end Tyskland.

EU-15's tjenesteeksports markedsandel er stort set uændret

Markedsandelen for EU-15 var i 2011 stort set den samme som i 2005, men otte af de femten gamle EU-lande havde en større markedsandel i 2011 end i 2005. Med en stigning på 15 pct. var Danmarks eksportvirksomheder sammen med Portugal de tredjebedste blandt EU-15 landene til at vinde markedsandele i de nye lande.

Dansk tjenesteeksport til de ti nye EU-lande domineres af transport

Danmarks tjenesteeksport til de ti nye EU-lande er i meget høj grad domineret af søtransport, der udgør 44 pct. af den samlede eksport. Hvis al transport ses under ét, så udgør transportrelaterede tjenester 56 pct. af tjenesteeksporten til landene.

2. Danmark i det åbne samfund

Den økonomiske integration bliver større

Danmark er en lille åben økonomi med en stigende integration i det globale marked. Store dele af danskernes daglige forbrug indeholder varer og tjenester, som er importeret fra udlandet, og en meget væsentlig del af Danmarks eksport er baseret på importerede råstoffer og halvfabrikata. Desuden er det ikke kun varer og tjenester, som påvirker dansk økonomi udefra. En stigende del af Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet foregår i form af danskeres indtjening i udlandet og udlændinges indtjening i Danmark. Dette kan ske i form af både lønninger og afkast af investeringer. Dertil skal lægges ensidige overførsler af forskellig slags – fx ulandshjælp og bidrag til og fra internationale organisationer, som fx EU.

Nationalregnskabet som statistisk pejlemærke

Den bedste måde at få et samlet overblik over Danmarks økonomiske relationer til udlandet er at se på nogle centrale størrelser i nationalregnskabet. Her kan man danne sig et godt billede af den samlede økonomi, mens detaljerne i udviklingen kan hentes i henholdsvis betalingsbalanceopgørelsen og udenrigshandelsstatistikken.

Udenrigsøkonomiens betydning kan bedst belyses ved nationalregnskabets forsyningsbalance. Denne balance bygger på det simple princip, at økonomiens tilgang er lig med økonomiens anvendelse.

Opstilling af en forsyningsbalance

I tabel 2.1 ses en oversigt over Danmarks forsyningsbalance med ti års mellemrum for årene 1972 til 2012. Tilgangen til økonomien er landets produktion, dvs. bruttonationalproduktet (BNP) plus det, som bliver importeret til landet (IM). Denne tilgang kan anvendes til privat forbrug (C), til offentligt forbrug (G), til private og offentlige bruttoinvesteringer, inkl. lagerforskydninger (I), samt til eksport (EX).

Tabel 2.1 Danmarks forsyningsbalance (løbende priser). 1972-2012

	1972	1982	1992	2002	2012	1972	1982	1992	2002	2012
	mia. kr.					pct. af BNP				
Tilgang i alt	201,6	672,4	1 193,2	1 940,9	2 733,3	128,4	136,9	131,6	141,4	149,7
BNP	157,0	491,1	906,6	1 372,7	1 825,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Import i alt (IM)	44,6	181,3	286,6	568,2	907,7	28,4	36,9	31,6	41,4	49,7
- varer	35,4	142,3	212,7	387,2	576,1	22,6	29,0	23,5	28,2	31,6
- tjenester	9,2	39,0	73,9	181,0	331,6	5,9	8,0	8,1	13,2	18,2
Endelig anvendelse i alt	201,6	672,4	1 193,2	1 940,9	2 733,3	128,4	136,9	131,6	141,4	149,7
Eksport i alt (EX)	43,0	181,1	343,2	648,3	1 000,4	27,4	36,9	37,9	47,2	54,8
- varer	30,8	132,4	247,8	437,3	610,7	19,6	27,0	27,3	31,9	33,5
- tjenester	12,1	48,8	95,4	211,0	389,7	7,7	9,9	10,5	15,4	21,3
Privat forbrug (C)	34,3	139,3	229,0	360,2	519,5	21,8	28,4	25,3	26,2	28,5
Offentligt forbrug (G)	83,4	264,6	458,9	652,3	895,6	53,1	53,9	50,6	47,5	49,1
Bruttoinvesteringer mv. (I) ...	41,0	87,5	162,0	280,1	317,7	26,1	17,8	17,9	20,4	17,4

Anm.: Der er mindre definatorisk bestemte beløbsforskelle mellem nationalregnskab og betalingsbalance

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Forsyningsbalancen på blanketform

Forsyningsbalancen kan opstilles på en såkaldt blanketform, som ser ud som følger:

$$\text{BNP} + \text{IM} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + \text{EX},$$

der igen kan simplificeres til:

$$\text{BNP} = \text{C} + \text{G} + \text{I} + (\text{EX} - \text{IM}),$$

hvor (EX-IM) er overskuddet på vare- og tjenestebalancen.

Stor vækst i den samlede eksport og import

Både eksport og import spiller en stigende rolle for den danske økonomi. I 1972 udgjorde eksporten 27,4 pct. af BNP. Denne størrelse var i 2012 vokset til 54,8 pct. Ligeledes er importandelen vokset fra 28,4 pct. i 1972 til 49,7 pct. i 2012.

Tjenestehandlen er vokset mest

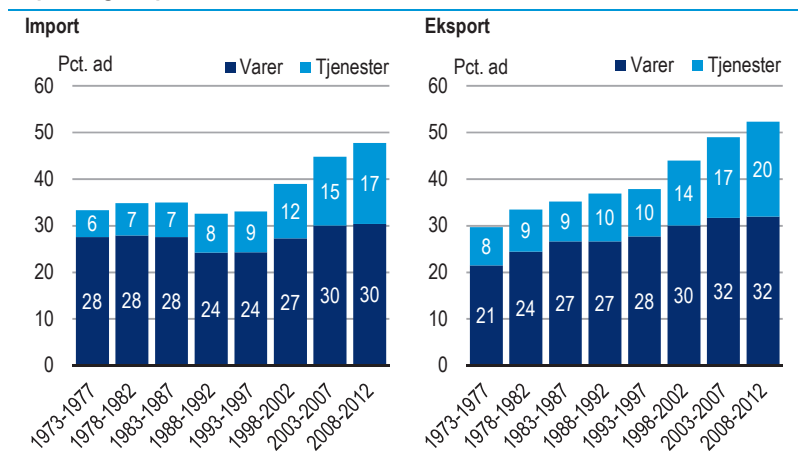
Der er samtidig sket en betragtelig forskydning mellem varer og tjenester, da tjenestehandlen, set over hele perioden, er vokset væsentligt kraftigere end varehandlen. I femårs perioden 1973 til 1977 udgjorde tjenestehandlen på eksportsiden 8,2 pct. af BNP. I femårsperioden 2008 til 2012 var denne andel vokset til 20,4 pct. Tilsvarende er tjenesteimporten vokset fra 5,8 pct. til 17,3 pct. i samme periode. Til forskel for varerne har import- og eksportandelene for tjenestehandlen været stigende i alle femårs intervaller siden 1973.

Små afvigelser mellem NR og BB

Af tekniske årsager kan der forekomme små og ubetydelige beløbs- og procentmæssige afvigelser mellem nationalregnskabsopstillingen (NR) og betalingsbalanceopførelsen (BB).

Figur 2.1

Import- og eksportandele. Femårs intervaller fra 1973 til 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Fra produktion til indkomst

Det danske bruttonationalprodukt (BNP) viser ikke direkte hvor meget indkomst, der er optjent i Danmark. Det skyldes, at BNP også omfatter den værditilvækst, der er skabt af udenlandske produktionsfaktorer i form af udenlandsk arbejdskraft og udenlandsk ejet kapital i Danmark. Indkomsten fra disse faktorer sendes ud af Danmark i form af lønindkomst og kapitalafkast til udlandet, mens dansk ejet kapital i

udlandet og danskere, der arbejder i udlandet, giver indkomst til Danmark. Udviklingen fra bruttonationalprodukt (BNP) til bruttonationalindkomst (BNI) ses i tabel 2.2.

Tabel 2.2 Fra BNP til BNI (løbende priser). 1972-2012

	1972	1982	1992	2002	2012	1972	1982	1992	2002	2012
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	157,0	491,1	906,6	1 372,7	1 825,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ Aflønning af ansatte fra udlandet	0,6	2,7	5,5	6,1	7,4	0,4	0,6	0,6	0,4	0,4
- Aflønning af ansatte til udlandet	0,2	0,8	1,7	6,8	17,1	0,1	0,2	0,2	0,5	0,9
+ Formueindkomst fra udlandet	1,2	7,9	74,8	68,1	149,8	0,8	1,6	8,2	5,0	8,2
- Formueindkomst til udlandet	1,3	23,0	105,6	90,2	89,3	0,8	4,7	11,7	6,6	4,9
- Produktions- og importskatter til udlandet	0,0	1,8	2,8	2,2	3,0	0,0	0,4	0,3	0,2	0,2
+ Subsidier fra udlandet	0,0	4,8	9,4	8,7	7,3	0,0	1,0	1,0	0,6	0,4
Bruttonationalindkomst (BNI)	157,3	480,8	886,2	1 356,5	1 880,7	100,2	97,9	97,7	98,8	103,0

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Betalingsbalanceunderskud skabte mindre indkomst

Det fremgår af tabel 2.2, at BNP og BNI med små variationer i det store og hele er sammenfaldende. I 1972 var indkomsten lidt større end produktionen, men i 1982, 1992 og 2002 var dette ikke tilfældet. Her var indkomsterne lidt mindre end produktionen, da Danmark i denne periode havde betydelige udgifter i form af udbetaling af formueindkomst til udlandet som følge af langvarige betalingsbalanceunderskud i de foregående perioder. Med betalingsbalanceoverskuddene fra slutningen af 1980'erne vendte udviklingen atter en gang, så indkomsten i 2012 igen er større end produktionen.

Stigende formueindkomst til og fra udlandet

Tabel 2.2 viser derudover tydeligt, at den internationale kapitalliberalisering i 1980'erne og 1990'erne har ført til en betydelig vækst i formueindkomst til og fra udlandet. I 1972 havde Danmark formueindkomst til og fra udlandet, der hver svarede til 0,8 pct. af BNP. Disse andele er vokset til henholdsvis 4,9 og 8,2 pct. i 2012. Dette afspejler en betydelig stigning i Danmarks aktiver og passiver over for udlandet.

Den disponible bruttonationalindkomst

Den indkomst Danmark har til rådighed til forbrug og opsparing, kaldet den disponible bruttonationalindkomst (disponible BNI), findes ved at trække de ensidige overførsler til og fra udlandet fra BNI. Ensidede overførsler er de økonomiske transaktioner, der ikke direkte modsvares af en modydelse, fx ulandsbistand, private gaver og bidrag til EU og internationale organisationer. For Danmarks vedkommende har det i de sidste 40 år været sådan, at Danmark har ydet mere, end landet har modtaget, hvilket betyder, at den disponible bruttonationalindkomst har været mindre end bruttonationalindkomsten (se tabel 2.3).

Tabel 2.3 Fra BNP til Nettofordringserhvervelse. 1972-2012

	1972	1982	1992	2002	2012	1972	1982	1992	2002	2012
	mia. kr.					pct. af BNP				
Bruttonationalprodukt (BNP)	157,0	491,1	906,6	1 372,7	1 825,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
+ lønninger, formueindkomst fra udlandet, netto	0,4	-13,2	-27,1	-22,7	50,8	0,2	-2,7	-3,0	-1,7	2,8
Bruttonationalindkomst (BNI)	157,3	480,8	886,2	1 356,5	1 880,7	100,2	97,9	97,7	98,8	103,0
+ ensidige overførsler fra udlandet, netto	-0,8	-9,5	-17,0	-29,8	-38,7	-0,5	-1,9	-1,9	-2,2	-2,1
Disp. bruttonationalindkomst (disp. BNI)	156,5	471,4	869,1	1 326,7	1 842,0	99,7	96,0	95,9	96,6	100,9
- privat og offentligt forbrug (C+G)	117,7	403,8	688,0	1 012,5	1 415,1	74,9	82,2	75,9	73,8	77,5
Bruttoopsparing (S)	38,9	67,5	181,1	314,3	426,9	24,8	13,8	20,0	22,9	23,4
- bruttoinvesteringer (I)	41,0	87,5	162,0	280,1	317,7	26,1	17,8	17,9	20,4	17,4
Betalingsbalancens løbende poster (BB)	-2,1	-20,0	19,1	34,1	109,2	-1,4	-4,1	2,1	2,5	6,0
+ kapitaloverførsler fra udlandet, netto	-0,3	-0,7	0,0	0,8	0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,1	0,0
Fordringserhvervelse, netto	-2,4	-20,7	19,1	35,3	109,7	-1,5	-4,2	2,1	2,6	6,0

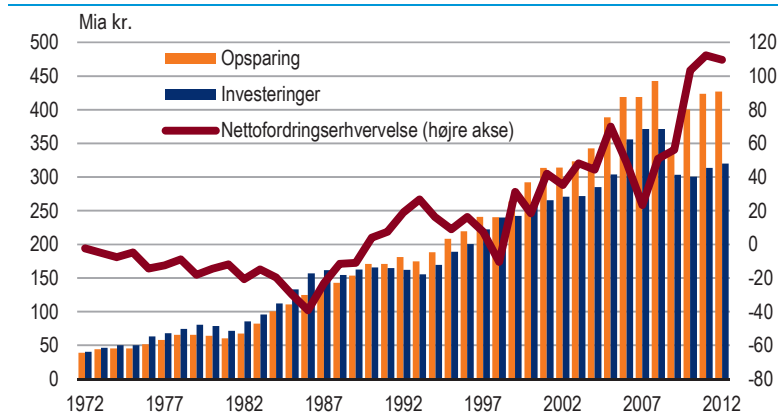
Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

*Anvendelse
der overstiger BNI
resulterer i
underskud på
betalingsbalancen*

Når man trækker forbruget fra den disponible BNI fås opsparingen, og hvis investeringerne i en given periode er større end opsparingen, er det nødvendigt at få tilført økonomiske ressourcer udefra. Dette resulterer i et underskud på betalingsbalancens løbende poster, enten direkte ved øget import af varer og tjenester, eller indirekte ved stigende formueindkomst til udlandet, som følge af mere kapital på udenlandske hænder. Saldoen på betalingsbalancens løbende poster og saldoen på nettokapitaloverførslerne lægges sammen for at få Danmarks nettofordringserhvervelse, som er et udtryk for Danmarks samlede tilgodehavende overfor udlandet i den givne periode.

Det fremgår af tabel 2.3, at der var underskud på betalingsbalancen i 1972 og 1982, hvor betalingsbalanceunderskuddet i 1982 udgjorde 4,1 pct. af bruttonationalproduktet. Herefter vendte udviklingen til overskud i 1992, og den har været gradvist stigende siden, således at betalingsbalanceoverskuddet i 2012 udgjorde 6,0 pct. af BNP.

Figur 2.2 Nettofordringserhvervelse, opsparing og investeringer. 1972-2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01

Danmark er gået fra et opsparingsunderskud til et opsparingsoverskud

Som det fremgår af figur 2.2, havde Danmark større investeringer end opsparing i perioden 1970 til 1990. Fra og med 1990, med en enkelt undtagelse i 1998, har Danmark derimod haft større opsparing end investeringer. Dette afspejles i et betydeligt overskud på nettofordringsherhvervelsen, hvilket igen har ført til et betragteligt fald i Danmarks udlandsgæld (se afsnit 3.2).

2.1 Danmarks konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne

Danmarks internationale konkurrenceevne, dvs. danske virksomheders evne til at konkurrere på de internationale markeder, er ikke et entydigt begreb. Begrebet omfatter flere faktorer, men først og fremmest de danske virksomheders lønomkostninger og dermed den indenlandske produktivitet samt valutakursen.

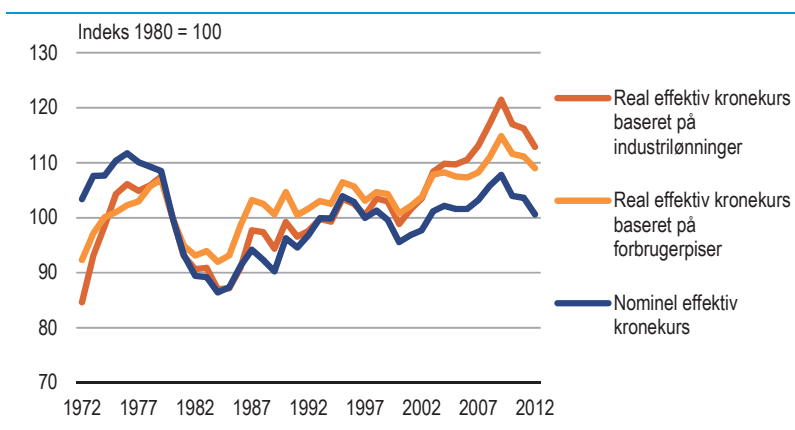
Faktorer der påvirker konkurrenceevnen

Konkurrenceevnen afhænger bl.a. af udviklingen i valutakurserne. Hvis for eksempel den amerikanske dollar stiger i forhold til den danske krone, forbedres de danske virksomheders konkurrenceevne umiddelbart over for de udenlandske virksomheder, der fastsætter deres priser i dollar. Hvis lønnen stiger hurtigere i Danmark end i udlandet, uden en tilsvarende produktivitetstigning, forringes konkurrenceevnen – og omvendt. Når der skal findes et udtryk for den gennemsnitlige lønstigning i udlandet, vejes lønstigningen i de enkelte lande sammen med deres betydning for dansk udenrigshandel. Hvis danske arbejdspladser bliver mere produktive og dermed mere omkostningseffektive end tilsvarende udenlandske, uden en tilsvarende stigning i lønnen, forbedres den danske konkurrenceevne ligeledes.

Effektiv kronekurs

Beregning af effektiv kronekurs er et sammenvejet statistisk udtryk for, hvordan den danske krone ligger i forhold til vores vigtigste samhandelspartners valutaer. Forskellige beregninger af effektive kronekurser er vist i figur 2.3.

Figur 2.3 Effektive kronekurser. 1972-2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/DNVALA

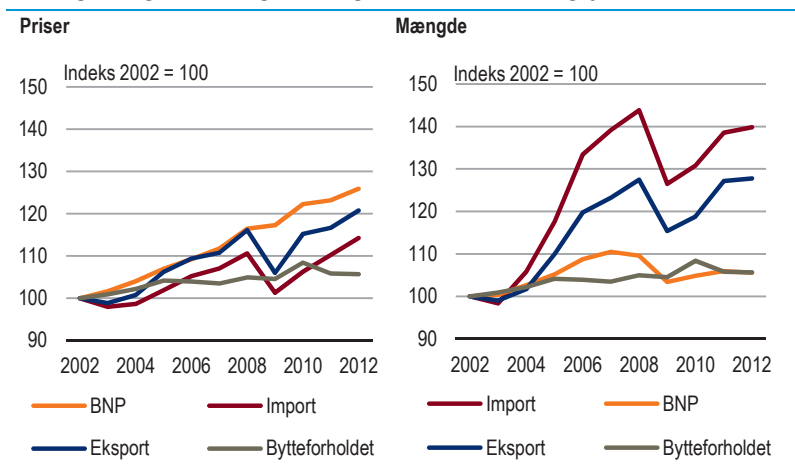
<i>Nominal kronekurs</i>	Den nominelle effektive kronekurs er et udtryk for den danske kronens internationale værdi. Fra 2002 til 2012 er kursen steget med 2,9 pct. En stigning i den nominelle kronekurs er udtryk for en opskrivning (appreciering) og dermed alt andet lige en forringelse af Danmarks konkurrenceevne.
<i>Reale effektive kronekurser</i>	Den reale effektive kronekurs baseret på forbrugerpriserne sætter de danske forbrugerprisstigninger i forhold til vores samhandelslandes forbrugerprisstigninger. Tilsvarende måles de danske industrilønninger i forhold til vores samhandelspartners industrilønudvikling, når den effektive kronekurs er baseret på industrilønninger. Den lønmæssige konkurrenceevne er central for sammenhængen mellem efterspørgsel, beskæftigelse og betalingsbalancen. Danmark er blevet en stadig mere åben økonomi, og dermed er vores lønkonkurrenceevne blevet vigtigere. Af figur 2.3 fremgår det, at der gradvist siden midten af 1990'erne er opstået et lille, men stigende gab mellem den nominelle og de reale kronekurser, hvilket signalerer, at de danske forbrugerpriser og industrilønninger er steget kraftigere end hos de udenlandske konkurrenter.
<i>Konkurrence er mere end pris</i>	Det er vigtigt at understrege, at konkurrenceevne ikke kun kan udtrykkes i forskellige former for effektive valutakurser. Danmarks konkurrenceevne er også påvirket af mindre målbare faktorer såsom stabile indenlandske forhold, leverancesikkerhed, innovationskraft, design og kvalitet mv.

2.2 Mængde- og prisudviklingen i udenrigshandlen

Eksport- og importmængderne er steget mere end BNP

Når man skal analysere eksporten og importen, er det vigtigt at kunne vurdere pris- og mængdeændringer hver for sig. Til dette formål er der udviklet såkaldte kvantums- og enhedsværdiindeks, der viser udenrigshandlens mængde- og prisudvikling. På den måde kan man vurdere udviklingen mellem eksport- og importpriserne, men også om disse priser stiger mere eller mindre end de indenlandske priser.

Figur 2.4 Pris- og mængdeudvikling i udenrigshandel med varer og tjenester. 2002-2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01 og NAT02

Det ses af figur 2.4, at både eksport- og importmængderne af varer og tjenester i de sidste ti år er steget mere end mængdeudviklingen i BNP. Eksport- og importpriserne er til gengæld steget mindre end det generelle indenlandske inflationsniveau (*BNP-prisstigninger*). Begge forhold indikerer, at en betydelig del af væksten i den indenlandske økonomi stammer fra udenrigshandlen, og at især importpriserne relativt afdæmpede vækst har bidraget til at holde den danske prisudvikling i ro.

Fra 2002 til 2012 kan man se, at BNP i faste priser (dvs. mængderne) er steget med 5,6 pct., mens priserne i samme periode steg med 25,9 pct. Eksport- og importmængderne steg i perioden med 27,8 og 39,8 pct. Disse store mængdemæssige stigninger skal ses i sammenhæng med, at eksport- og importpriserne kun steg moderat med hhv. 20,8 og 14,3 pct. fra 2002 til 2012.

2.3 Bytteforholdet

Forholdet mellem eksport- og importpriser kaldes bytteforholdet

Bytteforholdet stiger, hvis eksportpriserne stiger mere end importpriserne. Hvis Danmark har et faldende bytteforhold over for udlandet, betyder det groft sagt, at Danmark skal eksportere en større mængde varer for at kunne købe en uændret mængde varer i udlandet. Det modsatte gør sig gældende ved et stigende bytteforhold. Her

kan Danmark importere flere varer og tjenester for en uændret eksportmængde. En parallel udvikling i eksport- og importpriser giver derimod et konstant bytteforhold.

Der er ofte en omvendt sammenhæng mellem bytteforhold og konkurrenceevne. Sammenhængen kræver dog en nærmere analyse af årsagerne til udviklingen, da bytteforholdsindekset ikke tager højde for de mængdeændringer, der opstår som følge af prisændringerne.

Bytteforholdet påvirkes af både indenlandske og udenlandske økonomiske forhold

Det er ofte sådan, at en stram økonomisk politik, der bekæmper den indenlandske løninflation, og som øger Danmarks internationale konkurrenceevne, får bytteforholdet til at falde, da importpriserne vokser mere end eksportpriserne. Omvendt vil en ekspansiv økonomisk politik, der får de indenlandske omkostninger og dermed eksportpriserne til at stige mere end importpriserne, drive bytteforholdet i vejret, men samtidig forringe Danmarks internationale konkurrenceevne.

Høj- og lavkonjunkturer

En international højkonjunktur vil kunne få danske eksportpriser til at stige mere end importpriserne. Dette vil med stabile indenlandske priser resultere i både en bytteforholds- og konkurrenceevneforbedring. I den sammenhæng vil en forbedring af bytteforholdet isoleret set være udtryk for en velstandsfremgang,

Tilsvarende kan en international lavkonjunktur få eksportpriserne til at stige mindre end importpriserne. Her vil resultatet være et samtidigt fald i både bytteforhold og konkurrenceevne.

I figur 2.4 fremgår det, at bytteforholdet steg gradvist frem til 2005. Fra 2005 til 2009 var forholdet stort set uændret, men fra 2009 til 2010 var der en stor stigning, som i 2011 blev afløst af et fald, hvorefter 2012 var næsten uændret. Bytteforholdet ender 5,7 procentpoint højere sammenlignet med 2002.

3. Betalingsbalancen

Betalingsbalance- opgørelsen

Betalingsbalancen kan betragtes som et driftsregnskab, der viser Danmarks økonomiske transaktioner med udlandet i en given periode. Betalingsbalancen er i Danmark blevet opgjort siden 1934, og statistikken blev i 1949 for første gang tilpasset den internationale form, som anvendes af Den Internationale Valutafond (IMF). Gennem tiden er der foretaget større eller mindre ændringer af opgørelsesmetoderne i takt med opdaterede internationale retningslinjer.

Anbefalinger og faste regler

Den nuværende statistik bygger på IMF's 5. betalingsbalancemanual fra 1993, men det er EU-forordningen fra 2005 om betalingsbalancestatistik, der for den danske betalingsbalancestatistik er afgørende ved konkrete afgrænsninger og definitioner samt for detaljeringsgraden af de forskellige offentliggørelser.

Tabel 3.1 Danmarks betalingsbalance. 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
	mio. kr.				
A. Løbende indtægter i alt	1 171 910	948 960	1 050 892	1 142 648	1 177 443
Eksport af varer (fob)	582 965	486 626	534 117	596 823	610 696
Tjenester	369 981	300 686	344 560	356 716	382 544
Aflønning af ansatte	6 575	6 519	6 052	7 280	7 375
Formueindkomst	188 696	130 692	144 446	158 576	153 144
Løbende overførsler	23 693	24 437	21 717	23 253	23 684
B. Løbende udgifter i alt	1 121 388	892 413	948 076	1 036 113	1 068 277
Import af varer (fob)	578 762	439 275	482 843	542 420	561 325
Tjenester	317 924	279 892	294 215	314 577	337 052
Aflønning af ansatte	20 214	18 332	15 880	16 810	17 080
Formueindkomst	152 092	101 619	102 102	107 248	94 712
Løbende overførsler	52 396	53 294	53 035	55 057	58 107
C. Løbende poster, overskud (A-B)	50 522	56 547	102 816	106 535	109 166
D. Kapitalposter, overskud	374	-281	468	5 767	524
Ændring af nettopassiver					
E. Finansiell konto i alt	16 246	-37 791	6 378	-102 473	-110 889
Direkte investeringer	-58 316	-12 745	-64 228	2 702	-29 758
I udlandet	-67 631	-33 872	743	-67 692	-46 169
I Danmark	9316	21 127	-64 971	70 393	16 412
Porteføljainvesteringer	52 738	69 673	-5 042	-992	-91 410
Fordringer	-40 932	-126 344	-91 998	-157	-151 322
Forpligtelser	93 670	196 018	86 957	-834	59 911
Derivater	29 043	13 696	27 699	4 191	41 326
Andre investeringer	37 137	63 655	74 111	-52 491	-20 195
Fordringer	-108 121	194 429	-46 893	46 277	-6 579
Forpligtelser	145 259	-130 776	121 004	-98 768	-13 615
Valutareserven	-44 354	-172 070	-26 164	-55 885	-10 850
F. Fejl og udeladelser (-C-D-E)	-67 142	-18 475	-109 661	-9 829	1 199

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6 og Danmarks Nationalbank

Det dobbelte bogholderis princip

Betalingsbalancen opgøres efter det dobbelte bogholderis princip, hvilket indebærer, at enhver transaktion i princippet anføres både på regnskabets indtægtsside (kreditsiden) og på udgiftssiden (debetsiden). Det følger deraf, at summen af alle beløb posteret under indtægter er lig summen af alle beløb posteret under udgifter, når der ses bort fra unøjagtigheder i den statistiske opgørelse, de såkaldte 'fejl og udeladelser'.

Posteringsen på betalingsbalancen grupperes i tre hovedkonti plus den særlige post, 'fejl og udeladelser':

Kontosystemet

A. Løbende konto (løbende poster)

omfatter transaktioner, som direkte påvirker den disponible indkomst og dermed forbruget af varer og tjenester.

B. Kapitalkonto (kapitalposter)

omfatter nogle særlige transaktioner af éngangskarakter.

C. Finansiell konto (finansielle poster)

vedrører transaktioner, som ændrer de finansielle aktiver og passiver over for udlandet. På den finansielle konto vil debetposteringer være udtryk for en stigning i aktiverne, mens kreditposteringer omvendt vil være udtryk for en stigning i passiverne.

D. Fejl og udeladelser

Beregnes residualt.

Løbende konto

Den løbende konto udtrykker, om der til forbrug og investering er anvendt mere eller mindre end de indkomster, som netto er til rådighed for residenterne i Danmark, jf. tabel 2.3 (residensbegrebet forklares i nedenstående afsnit 3.1). Et underskud på betalingsbalancens løbende poster er således udtryk for, at udlandet (ikke-residenterne) har stillet en del af deres økonomiske ressourcer til rådighed for Danmark, eller med andre ord at opsparingen er mindre end investeringerne. Dette forekommer sjældent uden en modydelse, idet udlandet normalt vil afkræve Danmark et afkast af de overførte ressourcer, fx i form af rentebetaling på ydede lån. Den løbende konto er den delbalance, der som regel påkalder sig størst opmærksomhed – og i daglig tale er udtrykket over- eller underskud på betalingsbalancen synonymt med over- eller underskud på betalingsbalancens *løbende poster*.

Det fremføres ofte som ønskværdigt, at der ikke er underskud på de løbende poster. Det skal dog understreges, at dette er en politisk vurdering, der ikke behøver at være økonomisk velbegrunder. Det kan være økonomisk fornuftigt at have et periodevist underskud, hvis låntagningen i udlandet fx anvendes til opbygning af et kapitalapparat, der giver et højere afkast i fremtiden end det afkast, som skal betales for lånene.

Kapitalkontoen På kapitalkontoen føres forskellige indtægter og udgifter af éngangs-karakter. En hovedgruppe er afhændelse og erhvervelse af rettigheder som licenser og patenter mv. En anden hovedgruppe er kapitaloverførsler som fx tilskud til anlæg af en vej i et udviklingsland. Det meget store beløb i 2011 afspejler særlige følger af skybruddet i juli dette år. Skybruddet udløste store genforsikringserstatninger fra udlandet, der som følge af, at skybruddet behandles som en såkaldt 'usædvanlig hændelse', føres på kapitalkontoen. Beløbet, der er sat til 4,9 mia. kr., indtægtsføres i sin helhed i juli 2011.

Finansiel konto Den finansielle konto dækker navnlig økonomiske transaktioner i forbindelse med overdragelse af ejendomsretten til et andet lands finansielle aktiver. I betalingsbalancen bliver den finansielle konto underopdelt i direkte investeringer, porteføljeinvesteringer, afledte instrumenter (derivater), andre investeringer (lån og indskud) samt ændringer i valutareserven. Sidstnævnte, som også kaldes international likviditet eller reservestillingen over for udlandet, svarer til Nationalbankens nettostilling over for udlandet.

Fejl og udeladelser Fejl og udeladelser opstår som nævnt ved unøjagtigheder i den statistiske opgørelse. Disse kan følge af fejlagtige, mangelfulde, periodeforskudte eller dobbelte indberetninger i de statistiske indberetnings-systemer eller af skævheder forbundet med de efterfølgende opregninger og den øvrige statistiske bearbejdning. Posten har karakter af en residualstørrelse, der får de bogholderimæssige sammenhænge til at stemme.

3.1 Danskere og udlændinge

Ejerskab og transaktion I betalingsbalancestatistikken medtages værdien af en vare eller tjeneste principielt på det tidspunkt, hvor ejendomsretten til varen skifter hænder eller tjenesteydelsen foretages, idet selve betalingstidspunktet i denne forbindelse ikke har nogen betydning. For en række transaktioner er der imidlertid ofte et tidsmæssigt sammenfald mellem handlens gennemførelse og selve betalingen.

Alle økonomiske transaktioner er omfattet Betalingsbalancen har til formål at registrere *alle* økonomiske transaktioner mellem Danmark og udlandet. Derfor er det af afgørende betydning for statistikens kvalitet at kunne afgrænse og operationalisere, hvad der hører til Danmark, og hvad der betragtes som udland. I den forbindelse taler man om *residenter* (danskere) og *ikke-residenter* (udlændinge). I betalingsbalancesammenhæng spiller statsborgerskab ingen rolle, idet det er opholdet (bosætningen) i landet og det økonomiske interessepunkt, der er afgørende kriterier i statistikken. Det er vigtigt i sammenhæng med den danske betalingsbalance at nævne, at Færøerne og Grønland betragtes som udland.

Residente personer og virksomheder

En resident *person* er en person, som er permanent bosiddende i Danmark, eller en person, som har været eller agter at være bosiddende i Danmark i mere end ét år. Undtaget herfor er dog studerende og personer i sygdomsbehandling, der forbliver residenter i deres hjemland, selv om de skulle opholde sig mere end ét år i Danmark i forbindelse med deres studier eller behandling.

En resident *virksomhed* er en virksomhed, som har et økonomisk interesseløst punkt (udøver eller forventes at udøve økonomiske aktiviteter) i Danmark gennem længere tid (mere end ét år). Det betyder, at filialer eller datterselskaber i Danmark af udenlandske virksomheder regnes som residente (dvs. danske) virksomheder.

Alle andre personer eller virksomheder betragtes som ikke-residente (dvs. udenlandske) enheder.

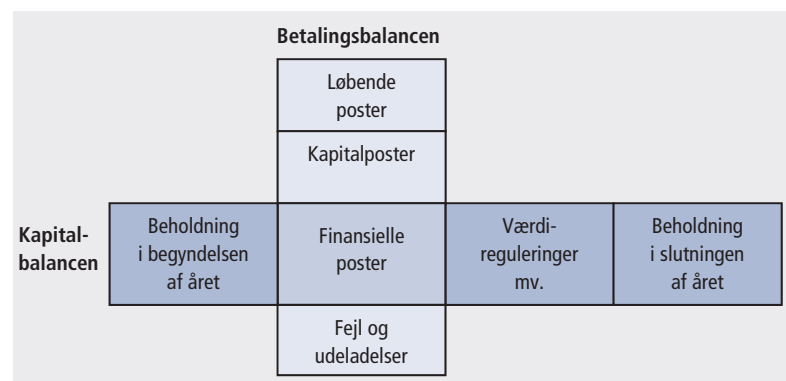
I betalingsbalancesammenhæng indgår alle økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, uanset om beløbet lyder eller betales i dansk eller fremmed valuta, og uanset hvilket betalingssted der benyttes. Det er alene det forhold, at der sker økonomiske transaktioner mellem residente og ikke-residente enheder, der er afgørende.

3.2 Betalingsbalancen og Kapitalbalancen

Sammenhængende system

Betalingsbalancen er en opgørelse af værdien af de *transaktioner*, der sker i løbet af året (eller en anden periode) mellem Danmark og udlandet. *Kapitalbalancen* er en *beholdningsopgørelse*, der som et øjebliksbillede viser Danmarks samlede aktiver og passiver (formue og gæld) over for udlandet, fx ved udgangen af året. Den principielle sammenhæng mellem de to opgørelser er vist i figur 3.1.

Figur 3.1 Principskitse over betalings- og kapitalbalancen

*Horisontal
og vertikal
sammenhæng*

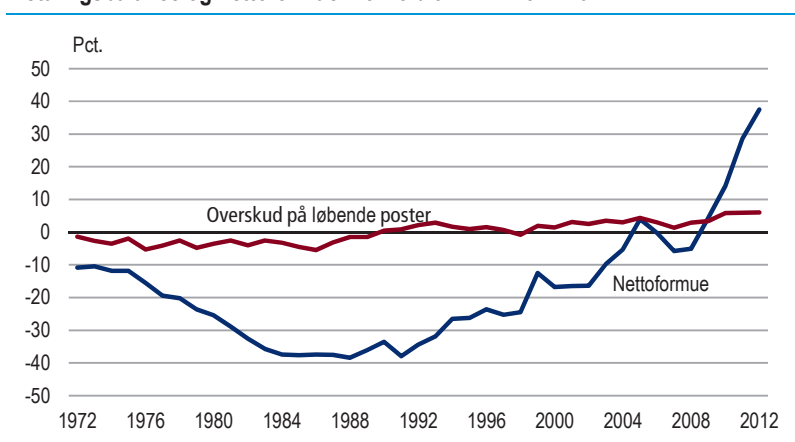
Et overskud på betalingsbalancens løbende poster viser sig alt andet lige som en tilvækst i de finansielle poster, fx i form af en forøgelse af udenlandske værdipapirer. Dette betyder, at Danmarks fordringer på udlandet stiger. Stigningen kan dog normalt ikke direkte aflæses af kapitalbalancen, da værdipapirer hen over perioden er genstand for kursændringer, og dertil kommer ændringer i valutakurserne. Men alt andet lige betyder et overskud på betalingsbalancens løbende poster, at Danmarks udlandsformue vil stige, mens omvendt udlandsgælden vil stige, når Danmark har underskud på betalingsbalancen.

*Reduceret
kontoform*

Sammenhængen mellem beholdnings- og strømstørrelserne er således:

Beholdning ved årets begyndelse
+ finansielle poster
+ værdireguleringer mv.
= Beholdning ved årets afslutning.

Figur 3.2 **Betalingsbalance og nettoformue i forhold til BNP, 1972-2012**

Kilde: www.statistikbanken.dk/NAT01, BOP6 og Danmarks Nationalbank

*Betalingsbalance
og nettoformue*

I figur 3.2 kan man se udviklingen i Danmarks nettoformue over for udlandet i sammenhæng med over- eller underskuddet på betalingsbalancens løbende poster siden 1970. Figuren bekræfter hovedreglen om, at overskud på de løbende poster på længere sigt fører til en forøgelse af formuen, mens et underskud bidrager til at øge gælden. Med det vedvarende løbende underskud på betalingsbalancen i 1970'erne og 1980'erne steg Danmarks nettogæld til at udgøre næsten 40 pct. af BNP. Da der i 1990'erne kom overskud på betalingsbalancens løbende poster, faldt nettogælden, således at Danmark stort set blev gældfri i 2005. Sammenhæng mellem udviklingen af betalingsbalancen og nettoformuen er, især på kort sigt, som nævnt påvirket af de forskellige værdireguleringer, der løbende foretages af formue og gæld.

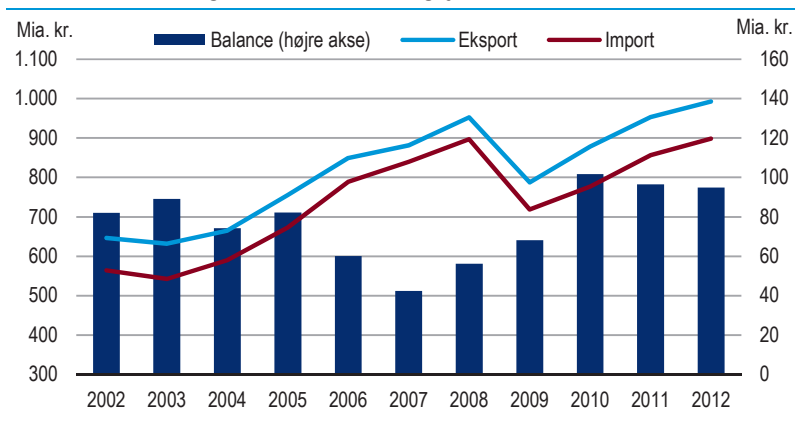
4. Den samlede udenrigshandel

Stigning i udenrigshandlen med varer og tjenester i 2012

I 2012 beløb Danmarks samlede eksport af varer og tjenester sig til 993,2 mia. kr., mens importen af varer og tjenester var på 898,4 mia. kr. I forhold til 2011 var der en stigning på 4,2 pct. i eksporten og 4,8 pct. i importen. Det betyder, at eksporten har passeret niveauet fra før den økonomiske krise i 2008, mens importen nu er på niveau med handlen før krisen. Udviklingen i den samlede udenrigshandel kan ses i figur 4.1.

Figur 4.1

Den samlede udenrigshandel med varer og tjenester. 2002-2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og BOP6

Overskud på varer og tjenester siden 1987

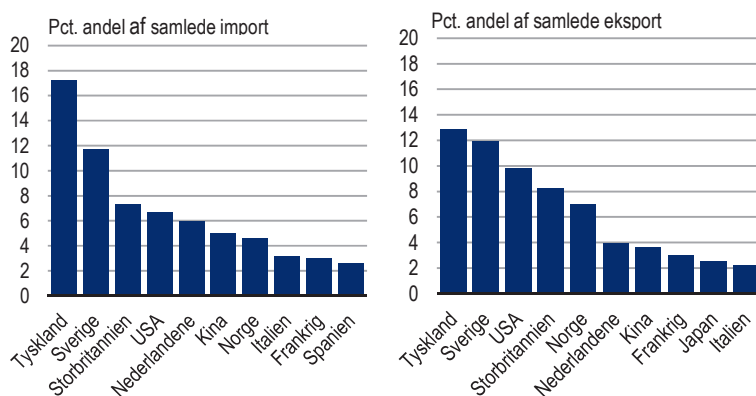
Siden 1987 har Danmark haft overskud over for udlandet på handlen med varer og tjenester. I 2012 endte overskuddet på 94,9 mia. kr., hvilket er et fald på 1,7 pct. i forhold til 2011.

Tjenestehandlen udgør en stigende andel

I det seneste tiår har tjenestehandlen fået en stigende betydning. I 2012 udgjorde tjenestehandlen således 38,0 pct. af den samlede udenrigshandel, mens andelen i 2002 var på 33,1 pct.

Figur 4.2

Udenrigshandel med varer og tjenester, top 10 partnerlande. 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

*Handlen
koncentreret på
få store
samhandelspartnere*

Danmarks udenrigshandel er koncentreret på et begrænset antal store samhandelspartnere. Således udgør handlen med de ti største lande i både eksporten og importen omkring to tredjedel af den samlede udenrigshandel. Bortset fra Norge, Kina, USA og Japan er der tale om EU-lande, og disse EU-lande tegnede sig tilsammen for 42,3 pct. af eksporten og 51,0 pct. af importen i den samlede udenrigshandel i 2012.

Tabel 4.1 Udenrigshandel med varer og tjenester, største partnerlande. 2012

Land	Import			Land	Eksport		
	2012	Ændring	Andel		2012	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	898,4	4,8	100,0	I alt	993,2	4,2	100,0
Tyskland	154,6	4,0	17,2	Tyskland	128,2	-1,3	12,9
Sverige	105,4	4,3	11,7	Sverige	118,6	2,8	11,9
Storbritannien ..	65,6	1,0	7,3	USA	97,6	14,5	9,8
USA	60,1	3,4	6,7	Storbritannien ..	82,1	3,4	8,3
Nederlandene ..	53,3	8,2	5,9	Norge	69,6	5,5	7,0
Kina	44,9	3,6	5,0	Nederlandene ..	39,2	3,5	4,0
Norge	41,0	14,2	4,6	Kina	36,2	23,1	3,6
Italien	28,2	6,8	3,1	Frankrig	29,6	-7,3	3,0
Frankrig	27,2	-3,4	3,0	Japan	25,7	31,0	2,6
Spanien	23,6	9,9	2,6	Italien	22,5	-4,6	2,3

Anm.: Ændring er i forhold til 2011, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import i 2012
Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

4.1 Udenrigshandel med varer

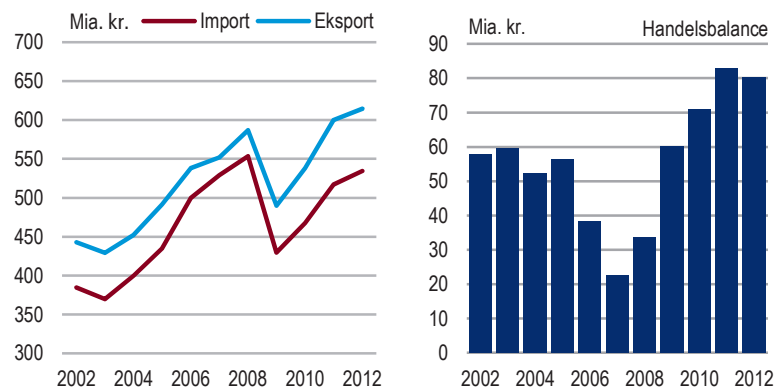
*Handlen
med udlandet
steg i 2012*

Danmarks udenrigshandel med varer oplevede en stigning i 2012. Eksporten steg med 4,2 pct., mens importen steg med 4,8 pct. Dermed fortsætter stigningen fra 2010 og 2011 efter en kraftig tilbagegang i 2009, hvor eksporten faldt 16,5 pct. og importen faldt 22,3 pct.

*Stort
handelsoverskud*

I 2012 havde Danmark et overskud på varehandlen på 80,4 mia. kr., sammenlignet med 82,8 mia. kr. i 2011. Det store handelsoverskud blev skabt af, at eksporten var på 614,7 mia. kr., mens importen beløb sig til 534,3 mia. kr. i 2012.

Figur 4.3 Udenrigshandel med varer. 2002-2012

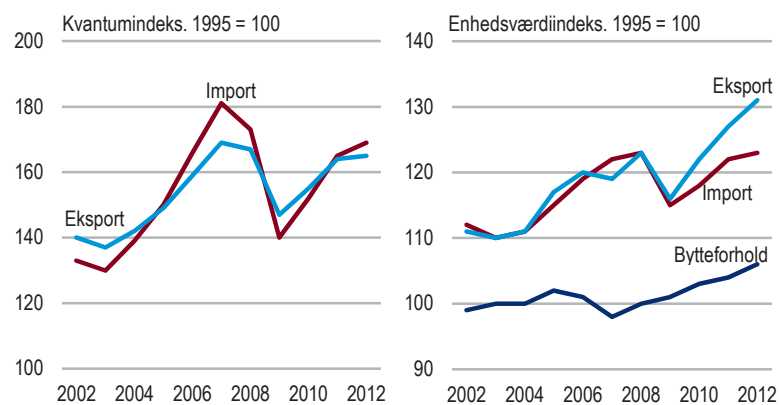

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y

Både import- og eksportmængden steg

Udviklingen i udenrigshandlen med varer kan opdeles i ændringer i mængder og i priser, jf. afsnit 2.2. Kvantomindekset, som belyser mængdeudviklingen, viser at både import- og eksportmængden steg i 2012 med hhv. 2,4 pct. og 0,6 pct.

Figur 4.4 Kvantomindeks, enhedsværdiindeks og bytteforhold for varer. 2002-2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og BYT22

Både import- og eksportpriserne steg

Priserne – udtrykt ved enhedsværdiindekset – var i 2012 stigende, særligt for eksportens vedkommende. Importpriserne steg med 0,8 pct., mens eksportpriserne steg med 3,1 pct.

Uændret bytteforhold

Da eksportpriserne altså steg lidt mere end importpriserne i 2012, blev bytteforholdet (som er relationen mellem de to) forbedret med 1,9 pct. i 2012.

4.1.1 Samhandelspartnere

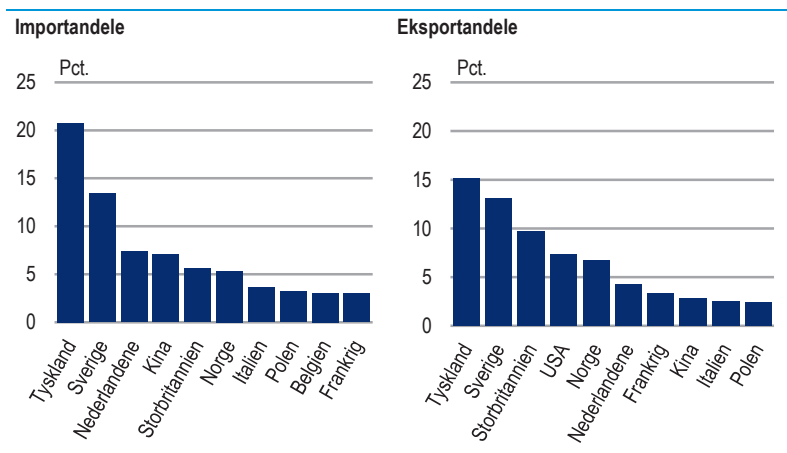
Varehandlen er koncentreret på få lande

Danmark handler med mere end 200 forskellige lande, men hovedparten af varehandlen er som nævnt koncentreret på nogle få dominerende lande. De ti største eksportmarkeder aftog 67,5 pct. af den samlede danske vareeksport i 2012, mens ti lande repræsenterede 72,4 pct. af vareimporten.

Udlandshandlen med varer domineres af tre lande

Der er en overvægt af EU-lande blandt de ti største samhandelslande. Tyskland, Sverige og Storbritannien har med en samlet andel af Danmarks eksport på 38,0 pct. og 39,8 pct. af importen en ganske særlig betydning for Danmarks varehandel med udlandet. Tre lande udenfor EU er med på top 10 listen for import og eksport, nemlig Norge, USA og Kina.

Figur 4.5 Udenrigshandel med varer, top 10 partnerlande. 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Polen er nu blandt de 10 største eksportmarkeder

Rangordningen mellem de ti største eksport- og importlande er præget af relativt få ændringer fra år til år. Den seneste udvikling er, at Polen er kommet ind på eksportens top 10 liste, mens Finland er gledet ud. Også for importen er Polen ny på top 10 listen, mens USA er gledet ud.

Kina fjerde største importland

Blandt de mere vedvarende og betydningsfulde ændringer skal særligt fremhæves Kinas plads blandt importlandene. Siden Kina i 2000 for første gang var blandt de ti største importlande, er landet nu Danmarks fjerdestørste importland. Kina er Danmarks ottende største eksportmarked.

Tabel 4.2 Udenrigshandel med varer, største partnerlande. 2012

Land	Import			Land	Eksport		
	2012	Ændring	Andel		2012	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.			mia. kr.	pct.	
I alt	534,3	3,3	100,0	I alt	614,7	2,4	100,0
Tyskland	111,0	4,3	20,8	Tyskland	93,1	-2,5	15,1
Sverige	71,7	3,8	13,4	Sverige	80,7	4,7	13,1
Nederlandene ..	39,3	6,7	7,4	Storbritannien ..	59,6	3,6	9,7
Kina	37,7	4,0	7,1	USA	45,2	20,0	7,4
Storbritannien ..	29,9	-7,6	5,6	Norge	41,7	7,1	6,8
Norge	28,6	21,2	5,4	Nederlandene ..	26,6	-2,8	4,3
Italien	19,3	8,0	3,6	Frankrig	20,4	-9,2	3,3
Polen	17,1	7,3	3,2	Kina	17,4	14,7	2,8
Belgien	16,2	-1,4	3,0	Italien	15,5	-4,9	2,5
Frankrig	16,0	-4,8	3,0	Polen	14,9	-4,9	2,4

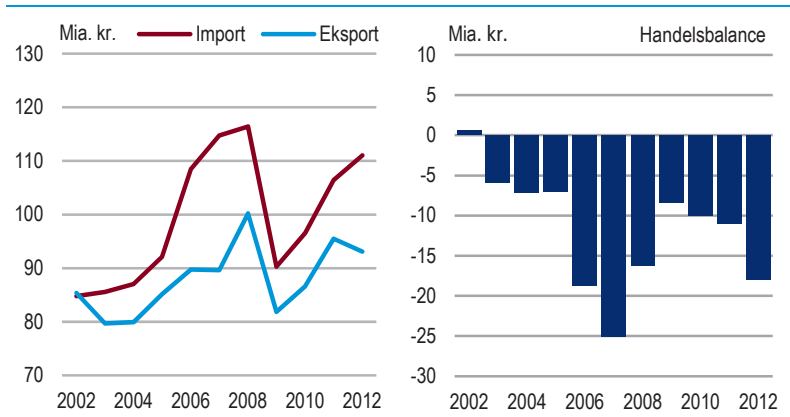
Anm.: Ændring er i forhold til 2011, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tyskland stadig den største samhandelspartner

Tyskland er fortsat Danmarks klart største samhandelspartner, selv om Tysklands andel af den samlede handel er faldet i de seneste ti år. Særligt har væksten i eksporten til Tyskland været mindre end stigningen i den samlede eksport, og den tyske andel af den samlede danske eksport er derfor faldet fra 19,3 pct. i 2002 til 15,1 pct. i 2012. Tysklands andel af den samlede danske import er i samme periode faldet fra 22,0 pct. til 20,8 pct., og dermed har danskernes køb af varer fra Tyskland næsten holdt trit med fremgangen i danskernes samlede varekøb i udlandet i det seneste tiår.

Figur 4.6 Varehandlen med Tyskland. 2002-2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC2Y

Solidt underskud på samhandlen med Tyskland

Udviklingen har ført til, at Danmark siden 2003 har haft et underskud på varehandlen med Tyskland. Underskuddet steg fra 5,9 mia. kr. i 2003 til 25,1 mia. kr. i 2007, hvorefter underskuddet faldt i perioden 2008-2009 for derefter at stige igen. Underskuddet var på 18,0 mia. kr. i 2012.

Varehandlen pr. indbygger giver et andet billede af de største markeder

Ses den danske varehandel i forhold til de enkelte landes befolkningsantal, fås et andet interessant billede af, hvilke lande Danmark har betydende samhandel med. I både eksporten og importen er det de nordiske lande og andre lande i Danmarks nærrområde, som dominerer.

Rolleerne byttes om, når man ser på landenes størrelse

Når man fordeler import og eksport i forhold til indbyggertallet i de lande, som vi handler med, kan man således tydeligt se, at de nordiske lande spiller en betydelig rolle. Sverige og Norge er set i forhold til deres befolkningstal betydelige samhandelspartnere med Danmark. Hver svensker importerer i gennemsnit for cirka 8.500 kr. pr. år fra Danmark (dansk eksport), mens hver svensker i gennemsnit eksporterer for over 7.500 kr. pr. år til Danmark (dansk import). Omvendt kan man se, at Tyskland, der er Danmarks mest betydningsfulde samhandelspartner, rykker ned ad listen, når samhandlen sættes i forhold til det tyske befolkningstal.

Tabel 4.3 Største partnerlande målt efter dansk varehandel pr. indbygger. 2012

Land	Import		Land	Eksport	
	Total	Pr. indb.		Total	Pr. indb.
	mia. kr.	kr.		mia. kr.	kr.
Sverige	71,7	7 531	Sverige	80,6	8 468
Norge	28,1	5 644	Norge	41,4	8 297
Nederlandene	39,3	2 348	Island	2,4	7 604
Island	0,7	2 293	Finland	14,5	2 684
Finland	8,7	1 620	Nederlandene	26,6	1 590
Luxembourg	0,8	1 610	Hongkong	10,8	1 520
Belgien	16,2	1 453	Estland	1,7	1 260
Irland	6,1	1 364	Tyskland	93,0	1 135
Tyskland	110,7	1 351	Storbritannien	59,6	942
Estland	1,8	1 338	Irland	4,2	928
Grønland	2,6	44 793	Grønland	3,2	56 615
Færøerne	0,9	18 072	Færøerne	2,5	52 605

Anm.: Udenrigshandlen er opgjort ekskl. skibe og fly mv. Kun lande, hvor samhandlen (eksport plus import) er større end 800 mio. kr. er medtaget. Befolkningstallene er for 2012 eller seneste foregående år, ifølge FN (UNSTATS.UN.ORG) oktober 2013.

Grønland og Færøerne

I kraft af deres relativt lille befolkning og særlige tilknytning til Danmark har Grønland og Færøerne dog den ubetinget største varehandel med Danmark pr. indbygger.

Geografisk fordeling af udenrigshandlen med varer

Hovedparten af handlen med udlandet sker med samhandelspartnere geografisk tæt placeret på Danmark. Efter udvidelsen af EU med ti nye lande i 2004, yderligere to nye lande i 2007 og endnu et i 2013 tegner EU-landene sig således for to tredjedele af Danmarks udenrigshandel med varer. Den resterende del af handlen foregår hovedsagelig med det øvrige Europa, Asien og Nordamerika. Udenrigshandlen med Afrika, Australien og Oceanien, Syd- og Mellemamerika og Mellemøsten har derimod et meget begrænset omfang.

Tabel 4.4 Udenrigshandel med varer, geografisk fordeling, 2012

Landegruppe	Import			Eksport		
	2012	Ændring	Andel	2012	Ændring	Andel
	mia. kr.	pct.		mia. kr.	pct.	
I alt	534,3	3,3	100,0	614,7	2,4	100,0
EU-landene	378,0	3,6	70,8	383,1	-0,7	62,3
Verden udenfor EU	156,3	2,6	29,2	231,6	8,0	37,7
Øvrige Europa	49,2	2,1	9,2	72,5	6,1	11,8
Afrika	6,1	55,4	1,1	9,4	21,3	1,5
Nordamerika	20,2	3,7	3,8	53,0	12,4	8,6
Syd- og Mellemamerika	10,5	-2,7	2,0	15,3	13,0	2,5
Nær- og Mellemøsten	5,3	35,1	1,0	12,5	7,9	2,0
Øvrige Asien	63,4	0,3	11,9	60,9	5,1	9,9
Australien og Oceanien	1,5	-38,9	0,3	7,2	-9,4	1,2

Anm.: Ændring er i forhold til 2011.

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y isærkørsel.

4.1.2 Udenrigshandlen med varer fordelt på varegrupper

*Hovedtræk
ved handlen
med udlandet*

Danmarks varehandel med udlandet kan i hovedtræk karakteriseres ved, at importen domineres af varer til forbrug og til anvendelse i industrien og andre erhverv, mens eksporten består af landbrugsprodukter, olie og en bred vifte af industriprodukter. Farmaceutiske og kemiske produkter samt maskiner og instrumenter er de store varegrupper i industrieksporten, men også beklædning, møbler og fødevarer er betydende eksportvarer.

Tabel 4.5 Eksport af varer fordelt på varegrupper, 2012

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2012	2012	2002	2012
	mia. kr.	pct.		
I alt	614,7	2,4	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	101,0	3,9	17,8	16,4
Drikkevarer og tobak	6,3	7,3	1,2	1,0
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	29,0	5,1	3,6	4,7
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	65,7	7,9	6,9	10,7
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4,0	8,3	0,4	0,6
Kemikalier og kemiske produkter	105,1	10,9	13,2	17,1
Bearbejdede varer, hovedsageligt halvfabrikata	55,3	-3,8	10,0	9,0
Maskiner og transportmidler	148,8	-2,1	29,5	24,2
Bearbejdede varer i.a.n.	90,5	-1,2	16,2	14,7
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	9,1	1,2	1,2	1,5

Anm.: Ændring er i forhold til 2011, og andel er i forhold til den samlede eksport.

Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV7

*Udviklingen i
varegruppe-
fordelingen
2002-2012*

Fra 2002 til 2012 steg eksporten af kemiske produkter mv. fra 13,2 pct. til en andel på 17,1 pct. En væsentlig del af denne varegruppe udgøres af medicinske og farmaceutiske produkter. Også brændselsstofferne andel steg - fra 6,9 pct. til 10,7 pct. Maskiner og transportmidlers andel af eksporten faldt fra 29,5 pct. i 2002 til 24,2 pct. i 2012. Ændringerne i de andre varegruppers andele i eksporten har været mindre i den seneste tiårsperiode.

Importsammensætningen har også ændret sig en del i de seneste ti år. Mest markant er udviklingen i importen af maskiner og transportmidler, hvis andel af importen er faldet fra 37,7 pct. til 29,8 pct. Omvendt har der været en stigende importandel for næringsmidler og brændselsstoffer mv.

*Underopdeling af
udenrigshandlen*

Både import og eksport kan opdeles i mere detaljerede varegrupper, som kan have interesse i belysning af Danmarks samlede udenrigshandel. Hvis man opstiller varehandlen i en rangorden på basis af varefortegnelsen SITC (se evt. afsnit 5.1.3 for information om SITC), kan væsentlige mønstre fremdrages.

Tabel 4.6 **Import af varer fordelt på varegrupper. 2012**

SITC-varegruppe	Værdi	Ændring	Andel	
	2012	2012	2002	2012
	mia.kr		pct.	
I alt	534,3	3,3	100,0	100,0
Næringsmidler og levende dyr	59,0	5,1	9,7	11,0
Drikkevarer og tobak	6,6	1,8	1,4	1,2
Råstoffer, ikke spiselige (undtagen brændsel)	15,9	-2,7	3,3	3,0
Mineral-, brændsel- og smørestoffer o.l.	57,8	7,9	4,5	10,8
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	5,0	19,6	0,4	0,9
Kemikalier og kemiske produkter	64,6	9,0	10,9	12,1
Bearbejdede varer, hovedsageligt halvfabrikata ...	74,5	-0,9	15,6	13,9
Maskiner og transportmidler	159,5	3,0	37,7	29,8
Bearbejdede varer i.a.n.	84,5	0,6	14,7	15,8
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	6,9	-4,5	1,9	1,3

Anm: Ændring er i forhold til 2011, og andel er i forhold til den samlede import.

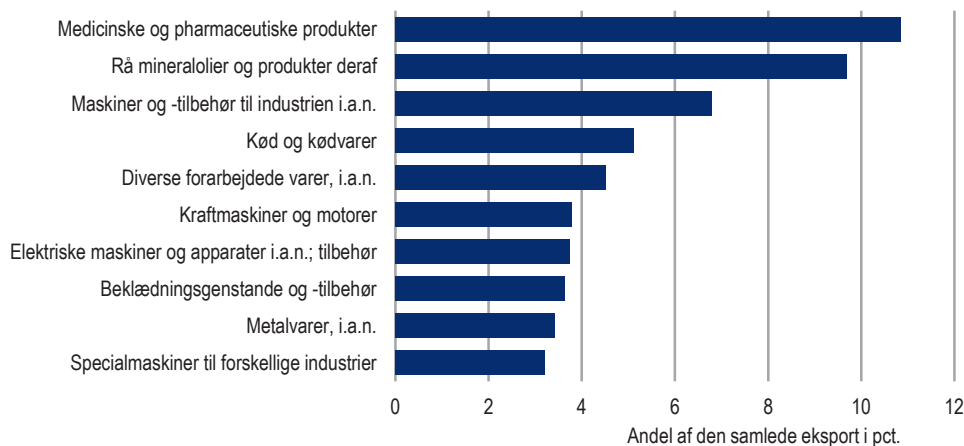
Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV7

*Top tre
på det danske
eksportmarked*

Medicinske og farmaceutiske produkter er den SITC varegruppe, der fylder mest i den danske vareeksport. Med en eksport på 66,8 mia. kr. i 2012 udgjorde denne varegruppe 10,9 pct. af den samlede danske eksport. Næststørste eksportvaregruppe er råolie mv. med en eksport på 59,6 mia. kr., svarende til en andel på 9,7 pct. Tredjestørste varegruppe er en samlegruppe af forskellige maskiner til industrien.

*Største
varegrupper
i import*

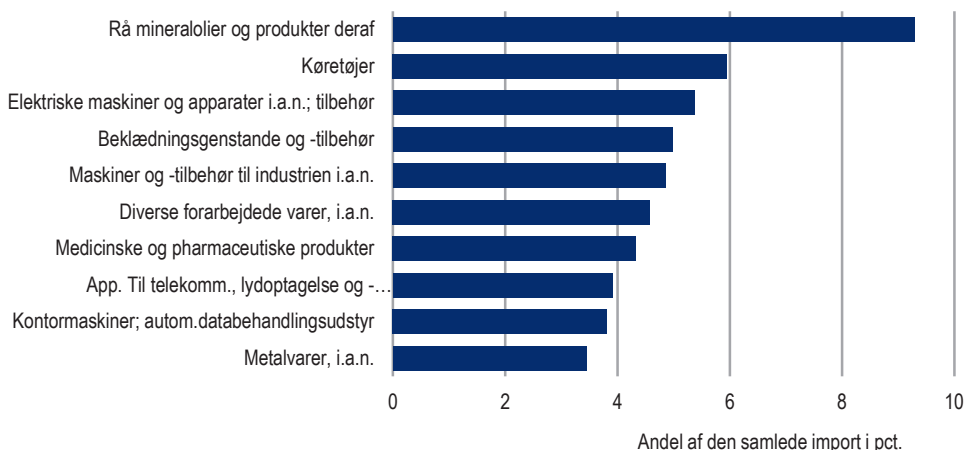
Råolie mv. ligger i toppen blandt SITC varegrupperne i importen, med en andel på 9,3 pct. af totalen. På de næste pladser følger køretøjer, tilbehør til maskiner og apparater samt beklædningsgenstande.

Figur 4.7 Eksport af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Råolie er vigtig for dansk eksport

Råolie er en af de mest betydende varer i den danske udenrigshandel. Siden 1997 har Danmark været nettoeksportør af råolie (SITC-varekode 333). Eksporten af råolie var i 2012 på 28,1 mia. kr., hvilket er et fald på 9 pct. i forhold til året før. Olieimporten steg med 27 pct. til 15,8 mia. kr. Dermed endte overskuddet på udenrigshandlen med råolie på 12,3 mia. kr. mod 18,4 mia. kr. året før.

Figur 4.8 Import af varer, 10 største SITC-varegrupper. 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

... stigning skyldes store prisstigninger

Faldet i råolieeksporten i 2012 dækker over et fald i mængderne på 15,8 pct., mens priserne (enhedsværdien) omvendt steg med 8,3 pct. I importen steg mængden af importeret råolie med 9,8 pct. i 2012, men en prisstigning på 6,2 pct. medførte, at værdien af olieimporten som

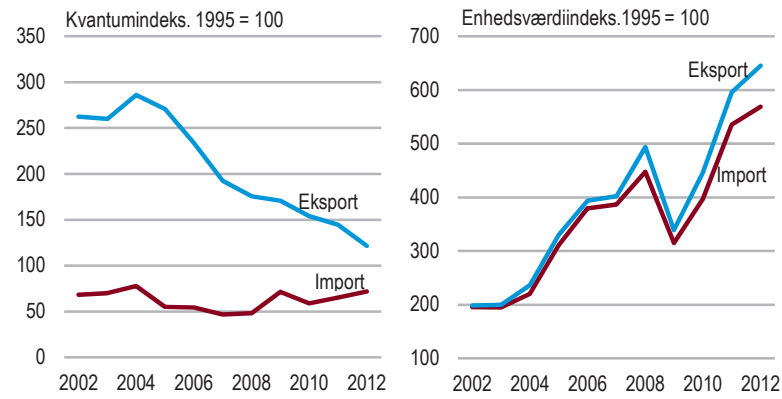
tidligere nævnt steg med 27 pct. Siden 2004 er mængden af eksporteret råolie blevet mere end halveret, men værdien af råolieeksporten er i samme periode øget takket være prisstigninger.

Storbritannien og Sverige er hovedaftagere af dansk råolie

I 2012 aftog Storbritannien og Sverige 86 pct. af den danske råolieeksport. Andre aftagerlande er Nederlandene, Tyskland og Canada. Importen af råolie til Danmark kommer i overvejende grad fra Norge og sker primært med henblik på raffinering.

Figur 4.9

Kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandel med råolie. 2002-2012

Kilde: Særkørsel

4.1.3 Udenrigshandel med varer fordelt på brancher

Handelsvirksomheder står for størstedelen af vareimporten

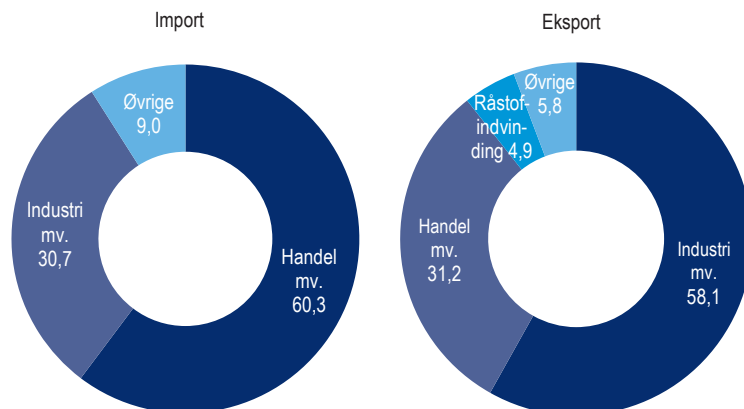
Opdeler man udenrigshandlen med varer på brancher, fremgår det, at store dele af udenrigshandlen foretages af egentlige handelsvirksomheder. Tendensen er særlig tydelig i importen, hvor handelsvirksomheder står for over halvdelen, mens de står for lidt under en tredjedel af den samlede eksport.

Industri repræsenterer størstedelen af eksporten

Industri repræsenterer mere end halvdelen af eksporten, men kun lidt under en tredjedel af den samlede vareimport. Eksporten foretages altså i høj grad af virksomheder, der selv producerer varerne, mens importen i stort omfang foretages med henblik på videresalg.

Figur 4.10 Udenrigshandel med varer fordelt på brancher. 2012

Procentvis fordeling

Kilde: Særkørsel

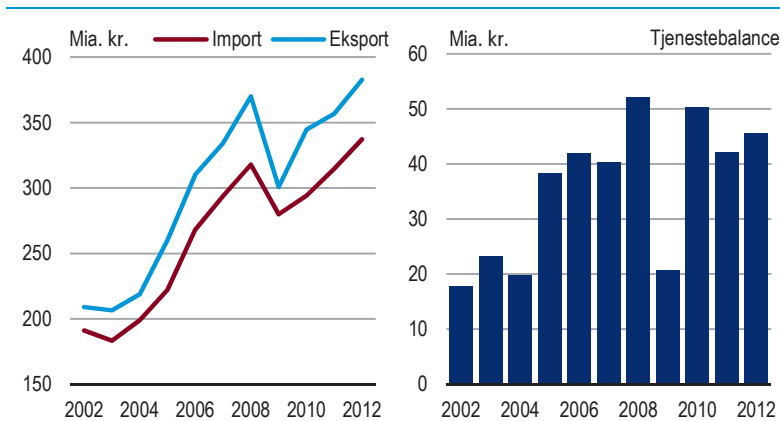
4.2 Udenrigshandel med tjenester

*Eksporten passerer
niveauet før krisen*

I 2012 eksporterede Danmark tjenester for 382,5 mia. kr., mens importen af tjenester var på 337,1 mia. kr. I forhold til 2011 svarer det til en stigning i eksporten på 7,2 pct. og en stigning i importen på 7,1 pct., hvilket betyder, at også eksporten har passeret niveauet i 2008, hvor både eksporten og importen toppede før krisen satte ind.

Både eksport og import af tjenester har været stigende indtil 2008. I 2009 faldt importen og især eksporten kraftigt, hvilket førte til et stort fald i overskuddet på tjenestebalancen, fra 52,1 mia. kr. i 2008 til 20,8 mia. kr. i 2009. I 2012 steg overskuddet 8,0 pct. til 45,5 mia. kr.

Figur 4.11 Udenrigshandel med tjenester. 2002-2012

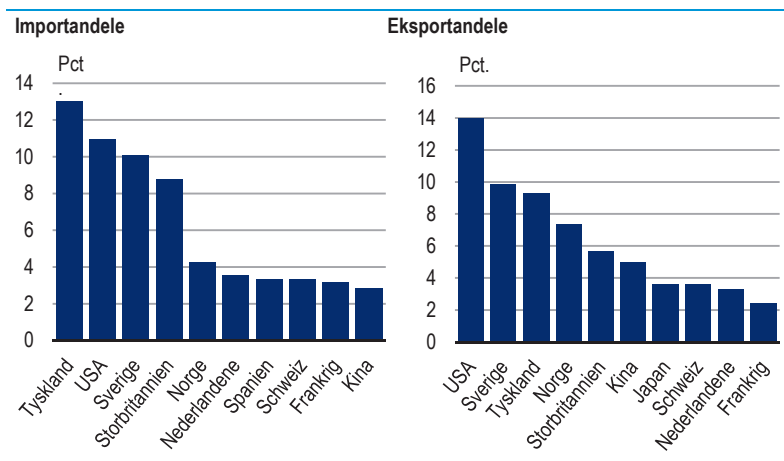
Kilde: www.statistikbanken.dk/BET6 og BOP6

4.2.1 Samhandelspartnere

Tjenestehandlens sammensætning

Ligesom med varer har Danmark stor udveksling af tjenester med udlandet. Figur 4.12 viser, at Danmarks vigtigste eksportmarked i 2012 var USA, hvilket især skyldes, at amerikanske kunder aftager mange tjenester inden for søtransport. Det forhold, at megen søtransport er knyttet til USA, er ikke nødvendigvis et udtryk for, at den fysiske søtransport foregår fra og til USA. Det afgørende i opgørelsen af tjenestehandlen er, at de danske rederier sejler for amerikanske kunder. På importsiden var Tyskland den vigtigste handelspartner i 2012. Søtransport er også i forhold til Tyskland en dominerende tjenestegruppe, men også rejser og vejtransport udgør en væsentlig del af den danske import af tjenester fra Tyskland.

Figur 4.12 Udenrigshandel med tjenester, top 10 partnerlande. 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

For den samlede tjenestehandel er Tyskland og Sverige efter USA vores største samhandelspartnere. For disse to lande spiller søtransporten også en meget væsentlig rolle, men samhandlen med disse lande dækker en bred vifte af tjenester, såsom luft- og vejtransport, rejser og andre forretningstjenester. Generelt kan man konstatere, at når man ser bort fra søtransporten, spiller det geografiske nærmarked en væsentlig rolle for dansk tjenestehandel – præcis som det også er tilfældet med varehandlen.

Tabel 4.7 Udenrigshandel med tjenester, største partnerlande. 2012

Land	Import			Land	Eksport		
	2012	Ændring	Andel		2012	Ændring	Andel
	mia. kr.	— pct. —	—		mia. kr.	— pct. —	—
I alt	337,1	7,1	100,0	I alt	382,5	7,2	100,0
Tyskland	43,9	2,3	13,0	USA	53,4	10,2	13,9
USA	36,9	10,0	10,9	Sverige	37,6	-0,3	9,8
Sverige	34,1	6,2	10,1	Tyskland	35,6	1,2	9,3
Storbritannien	29,6	9,5	8,8	Norge	28,1	3,9	7,3
Norge	14,4	5,8	4,3	Storbritannien	21,6	4,8	5,7
Nederlandene	12,0	11,5	3,6	Kina	19,0	31,8	5,0
Spanien	11,4	8,3	3,4	Japan	13,8	48,4	3,6
Schweiz	11,3	0,3	3,4	Schweiz	13,7	5,4	3,6
Frankrig	10,7	6,5	3,2	Nederlandene	12,7	18,6	3,3
Kina	9,6	3,7	2,8	Frankrig	9,3	-3,1	2,4

Anm.: Ændring er i forhold til 2011, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import.

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Overskud overfor USA,
underskud overfor
Tyskland

Det danske overskud på tjenestehandlen i 2012 på 45,5 mia. kr. skyldes især overskud over for USA og Norge på henholdsvis 16,5 mia. kr. og 13,7 mia. kr., mens handlen med Tyskland og Storbritannien gav underskud på henholdsvis 8,3 og 8,0 mia. kr. Overskuddet over for Kina og Japan steg med henholdsvis 4,2 og 3,9 mia. kr. i forhold til 2011, mens de største fald i overskuddet var over for Sverige og Storbritannien, som faldt med henholdsvis 2,1 mia. kr. og 1,6 mia. kr. Det stigende overskud over for Kina skyldes især en stigning i eksporten på 4,6 mia. kr., mens importen i samme periode faldt med 0,3 mia. kr. Generelt er importen fra ni ud af de 10 største partnerlande steget i 2012, mens den for Schweiz er næsten uændret.

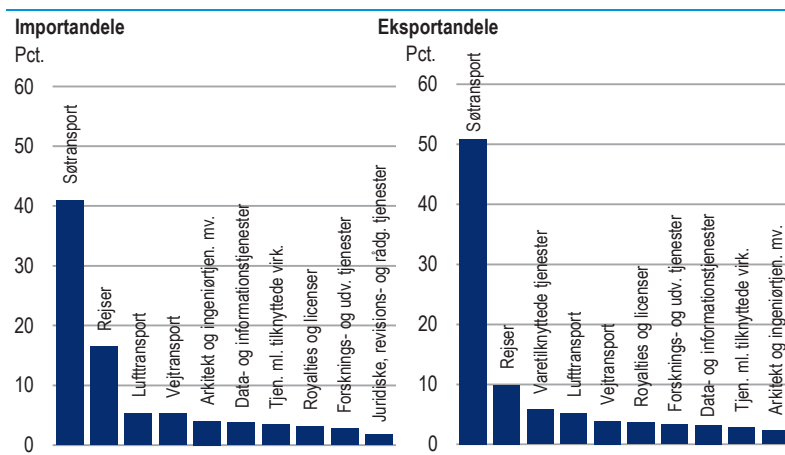
4.2.2 Typer af tjenester i udenrigshandlen

Søtransport dækker næsten halvdelen af tjenestehandlen

Søtransport er Danmarks suverænt vigtigste tjenestehandelsaktivitet. I 2012 kom omtrent halvdelen af Danmarks tjenesteeksport og lidt over 40 pct. af Danmarks tjenesteimport fra denne tjenestegruppe.

Figur 4.13

Udenrigshandel med tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Søtransport ikke synonymt med rederierne

Søtransporttjenesterne udføres først og fremmest af rederierne, men man skal dog være opmærksom på, at det meget store overskud på denne tjenestetype ikke er synonymt med overskuddet i rederierne. For det første kan tjenester inden for søtransport foretages af andre aktører end rederier, bl.a. speditører og skibsmæglere. For det andet har rederier andre indtægter og udgifter end til søtransport. Det drejer sig bl.a. om løn til udenlandsk ansatte, udenlandske renteudgifter og -indtægter, operationel leasing, køb af forsikringstjenester mv. Dertil skal lægges køb og salg af skibe. Sidst, men ikke mindst, har rederierne betydelige udgifter til bunkring (køb af brændstof) og proviantering i fremmede havne.

Andre vigtige tjenester

Ud over søtransport er de største poster på tjenestehandlen rejser, lufttransport og varetilknyttede tjenester. I forhold til søtransport udgør de relativt små andele af den samlede tjenestehandel, men i absolutte størrelser repræsenterer de betragtelige beløb i den samlede opgørelse.

Tabel 4.8 Udenrigshandel med tjenester fordelt på tjenestegrupper. 2012

Tjenestegruppe	Import			Tjenestegruppe	Eksport		
	2012	Ændring	Andel		2012	Ændring	Andel
	mia. kr.	— pct. —			mia. kr.	— pct. —	
I alt	337,1	7,1	100,0	I alt	382,5	7,2	100,0
Søtransport	138,0	6,4	40,9	Søtransport	194,7	7,8	50,9
Rejser	55,6	3,5	16,5	Rejser	38,0	4,5	9,9
Luftransport	17,8	4,0	5,3	Varetilknyttede tjenester	22,2	-5,4	5,8
Vejtransport	17,7	13,9	5,3	Luftransport	19,9	3,0	5,2
Tjen. ml. tilknyttede virk.	13,6	27,6	4,0	Vejtransport	14,9	4,3	3,9
Data- og informationstjenester	12,7	3,3	3,8	Royalties og licenser	13,9	4,5	3,6
Arkitekt og ingeniørtjen. mv.	11,6	-0,7	3,4	Forsknings- og udv.tjenester	12,8	55,8	3,3
Royalties og licenser	10,8	5,9	3,2	Tjen. ml. tilknyttede virk.	12,5	18,4	3,3
Forsknings- og udv. tjenester	9,4	32,3	2,8	Data- og informationstjenester	10,9	13,1	2,8
Juridiske, revis.- og rådg. tjen.	6,2	20,5	1,8	Arkitekt og ingeniørtjen. mv.	9,0	14,7	2,3

Anm.: Ændring er i forhold til 2011, og andel er i forhold til den samlede eksport eller import i 2012

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Stor stigning i eksporten af forsknings- og udviklingstjenester

Af tabel 4.8 fremgår det, at eksporten af forsknings- og udviklingstjenester er steget med 55,8 pct. fra 2011 til 2012. Dette skyldes hovedsagelig stigende eksport indenfor medicin industrien. Importen af forsknings- og udviklingstjenester steg i samme periode med 32,3 pct., hvilket også kan tilskrives medicin industrien.

Varetilknyttede tjenester hænger sammen med øget globalisering

Varetilknyttede tjenester er en tjenestegruppe, der ligesom varehandlen er udtryk for den stigende økonomiske globalisering. Størstedelen af tjenestegruppen dækkes på eksportsiden af merchanting. "Merchanting" kendes som begreb også under betegnelsen "trekantshandel" og omfatter køb og salg af varer i udlandet, som foretages af en dansk resident (virksomhed), hvor varerne i forbindelse med handlen ikke undervejs passerer en dansk grænse. Ved denne form for handel er det alene gevinsten (salgspris fratrukket købspris), der medregnes ved opgørelsen af tjenestebalancen. Gevinsten indregnes i eksporten til salgslandet.

Søtransport bidrager mest til overskuddet på tjenestebalancen, mens rejser trækker ned

Af tabel 4.8 fremgår det endvidere, at eksporten af søtransport fra 2011 til 2012 er steget med 7,8 pct., mens importen er steget med 6,4 pct. Det betyder, at overskuddet på søtransport steg en smule i 2012. Overskuddet fra søtransport var på 56,7 mia. kr. i 2012, mens rejser trækker den anden vej med underskud på 17,6 mia. kr.

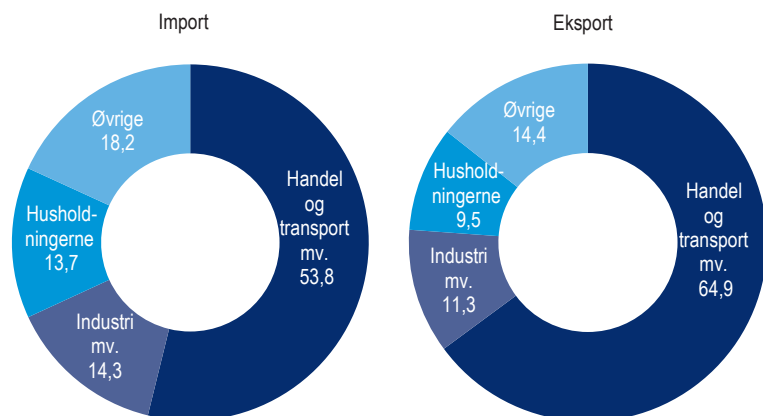
4.2.3 Udenrigshandlen med tjenester fordelt på brancher

Få brancher dominerer tjenestehandlen

Den danske tjenestehandel opgøres fordelt på lande- og tjenestegrupper. Imidlertid er det også muligt at foretage en branchefordeling af størstedelen af tjenestehandlen. Af figur 4.14 kan det udledes, at den danske tjenestehandel i 2012 for både importens og eksportens vedkommende er klart domineret af hovedbranchegruppen *handel og transport mv.*, som bl.a. indeholder transportsektoren.

Figur 4.14 Udenrigshandel med tjenester fordelt på brancher. 2012

Procentvis fordeling

Kilde: Særkørsel

Husholdningernes udgifter kan ikke tilskrives en branche

Branchen industri mv. går igen som den næststørste branche i både importen og eksporten, og inkluderer bl.a. medicinindustrien. Husholdningerne, dækker primært over danskerenes forbrug i udlandet i forbindelse med rejser og udlændinges forbrug i Danmark, og regnes efter definitionerne ikke som en branche, men er alligevel taget med i denne opgørelse, da det er en betragtelig størrelse i den danske tjenestehandel.

5. Hvordan statistikken produceres

I dette kapitel gives et overblik over nogle af de vigtigste forhold bag produktionen af statistik over udenrigshandel med varer og tjenester samt betalingsbalancen. En mere detaljeret gennemgang kan findes i den elektroniske publikation *Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2013*, som kan hentes på www.dst.dk/boghandel.

5.1 Udenrigshandel med varer

To kilder Danmarks udenrigshandelstatistik for varer udarbejdes på baggrund af to hovedkilder: Intrastat, som dækker handel med EU-lande og Extrastat, som dækker handel med ikke-EU-lande.

Lovgivning Lovgrundlaget for statistikken er Lov om Danmarks Statistik samt en række EU-forordninger.

5.1.1 Indsamling og kontrol af oplysninger

Extrastat I Extrastat er de statistiske oplysninger en integreret del af de oplysninger, som virksomhederne afgiver til SKAT i forbindelse med told- og udførselsbehandling af de importerede og eksporterede varer. Danmarks Statistik modtager oplysningerne fra SKAT dagligt.

Intrastat Siden indførelsen af EU's indre marked i 1993, har Intrastat været anvendt til opgørelsen af udenrigshandlen med varer mellem EU-landene. Der indsamles kun de mest nødvendige oplysninger i Intrastat, hvilket er langt færre oplysninger end virksomhederne tidligere skulle afgive på tolldokumentet.

I Intrastat er virksomheder med en lille årlig EU-handel fritaget forat indberette til statistikken. Fritagelsestærskelen fastsættes årligt og fastsættes således, at 95 pct. af importen og 97 pct. af eksporten indberettes til Intrastat. I 2012 var grænsen for indberetning af import og eksport henholdsvis 3,7 mio. kr. og 5,0 mio. kr. (I 2014 sænkes dækningsgraden for importen til 93 pct.)

Den gruppe af virksomheder, der skal indberette til Intrastat, bestemmes bl.a. ud fra oplysninger om varekøb og -salg fra momsblankettens rubrikker om EU-handel (rubrik A og B).

Indberetninger til Intrastat foretages elektronisk via særlige programmer eller via en elektronisk blanket på internettet.

Kontrol af oplysninger Når oplysningerne er indsamlet kontrolleres de dels for, om de er indberettet på gyldige koder, og dels om de forekommer korrekte/sandsynlige. Handel indberettet på ugyldige koder medtages ikke i

statistikken, før de er rettet. I kontrollen for om en indberetning forekommer korrekt udtages poster, der markant afviger fra tidligere indberetninger (fx forskel i enhedspris). Der skelnes mellem fejl, som væsentligt vil påvirke statistikken, og fejl, som kun i mindre omfang vil påvirke statistikken. Væsentlige fejl bliver rettet hurtigt ved telefonisk kontakt til virksomheden, mens de øvrige indgår i statistikken, også mens undersøgelserne foretages.

5.1.2 Statistikens omfang

<i>Opgørelsesmetode</i>	<p>Udenrigshandlen kan principielt opgøres på grundlag af to forskellige principper, generalhandelsprincippet og specialhandelsprincippet.</p> <p>Generalhandelsprincippet medtager alle varer, der passerer grænsen, såfremt der ikke gælder særlige regler. I importen indgår således alle importerede varer, herunder også varer, der er bestemt til senere genudførelse eller faktisk bliver genudført. Eksporten omfatter tilsvarende alle varer, uanset om varerne er fremstillet i landet, eller om de tidligere er importeret (genudførelse).</p> <p>Specialhandelsprincippet omfatter ikke transaktioner mellem udlandet og danske toldoplæg. En vare, der importeres til et dansk toldoplag, indgår således ikke i opgørelsen af specialhandlen. Først når varen eventuelt fortoldes til dansk område, indgår den i statistikken.</p> <p>Danske udenrigshandelstal offentliggjort af Danmarks Statistik opgøres efter generalhandelsprincippet, mens EU-kommissionens statistikkontor, Eurostat, offentliggør udenrigshandelsstatistik for medlemslandene efter et tillempet specialhandelsprincip.</p>
<i>Varer udeladt af statistikken</i>	<p>En række varer indgår ikke i udenrigshandelsstatistikken. Det drejer sig bl.a. om varer der er omfattet af diplomatisk immunitet, varer der ikke er genstand for en erhvervsmæssig transaktion, eller varer der udveksles midlertidigt. Også handel med fx specialudviklet software er udeladt, men dette indgår i stedet i opgørelsen af tjenestehandlen.</p>
<i>Varer til forarbejdning</i>	<p>Varer til og fra forarbejdning indgår i statistikken med deres fulde værdi. Forarbejdning forudsætter en egentlig videreforarbejdning, mens reparation blot genskaber en vares tidligere karakteristika. Reparationsvarer medtages ikke i udenrigshandelsstatistikken med varer (reparationsydelse indgår i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2).</p>
<i>Returvarer</i>	<p>Returvarer medtages i udenrigshandel med varer med deres fulde værdi. Eksporterede varer, der returneres, medtages som import. Importerede varer, der returneres, medtages som eksport. Returvarer indgår ikke i betalingsbalancens varebegreb, jf. afsnit 5.2.</p>

Særlige varer og varebevægelser En række varer og varebevægelser opgøres efter særlige retningslinjer, bl.a. elektricitet, skibe og fly (se også *Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2012*).

Opregning til 100 pct. Danmarks Statistik opregner handlen under tærskelgrænserne i Intra-stat ved hjælp af virksomhedernes angivelser i rubrik A og B på momsblanketten. Ud fra handelsmønstre for sammenlignelige virksomheder fordeles disse opregninger på vare/land-kombinationer og offentliggøres på lige fod med de indsamlede oplysninger. Endvidere opregnes for manglende indberetninger på baggrund af både virksomhedens tidligere indberetninger og deres momsoplysninger. Den offentliggjorte statistik udgør således den totale handel.

5.1.3 Den offentliggjorte statistik

Danmarks Statistik offentliggør månedligt statistik over udenrigshandlen med varer. De primære offentliggørelsesmedier er *Statistikbanken.dk* samt *Nyt fra Danmarks Statistik*.

Vareopdeling Udenrigshandelsstatistikken på det mest detaljerede niveau opgøres på grundlag af vareopdelingen i EU's Kombinerede Nomenklatur (KN). Ved offentliggørelser anvendes desuden forskellige varegrupperinger.

Landefordeling For handel med ikke-EU-lande benyttes oprindelseslandet for importen, mens EU-handlen opgøres efter hvilket land varen er afsendt fra. I eksporten benyttes kun bestemmelsesland.

Ved oprindelsesland forstås det land, i hvilket varen er fremstillet eller, hvis fremstillingen er foregået i to eller flere lande, det land, hvori den sidste egentlige forarbejdning har fundet sted. Ompakning, sortering eller blanding betragtes normalt ikke som forarbejdning.

Afsendelsesland er det land, hvorfra varerne er afsendt med Danmark som bestemmelsesland. Såfremt varen under transporten til Danmark har været genstand for opbevaring eller handelsmæssige transaktioner, der ikke vedrører varens transport, fx opmagasinering mv., er afsendelseslandet det sidste land, hvor sådan opbevaring eller transaktion har fundet sted.

Ved bestemmelsesland forstås det sidst kendte land, som varen på eksporttidspunktet sendes til.

Værdi-angivelser Værdien af udenrigshandlen offentliggøres som den såkaldte statistiske værdi. For importens vedkommende er det værdien af varen ved den danske grænse eller havn inklusiv de tjenestekomkostninger, der er forbundet med levering af varen frem til den danske grænse, især

transportomkostninger og forsikring. Denne værdi kaldes Cif-værdi (*cost, insurance, and freight*).

For eksportens vedkommende er det ligeledes værdien af varen ved det danske udførselssted inklusiv de omkostninger, der er forbundet med at transportere varen fra eksportøren til udførselsstedet på den danske grænse eller havn. Denne værdi kaldes Fob-værdien (*free on board*).

I Extrastat fremgår den statistiske værdi af de indberettede oplysninger på tolldokumentet. I Intrastat skal virksomhederne indberette fakturaværdien af deres handel til Danmarks Statistik. Den indberettede fakturaværdi korrigeres derefter af Danmark Statistik, således at der offentliggøres en estimeret statistisk værdi.

Mængdeangivelser

Mængden af de importerede og eksporterede varer opgøres på en hovedenhed og eventuelt på en supplerende enhed (fx styk eller liter). Hovedenheden er i langt de fleste tilfælde nettovægt (uden emballage) angivet i kg. For alle varekoder med supplerende mængdeangivelse er angivelsen af nettovægt frivillig i Intrastat.

Hemmeligholdelser i den offentliggjorte statistik

For enkelte varekoder sker der – af fortrolighedshensyn over for de indberettende virksomheders konkurrencesituation – indskrænkning i offentliggørelsen af oplysninger. En fortegnelse over disse varekoder findes i *Udenrigshandel og betalingsbalance - Kilder og metoder 2013*. Ved udgangen af 2012 var 49 KN-varekoder i importen og 106 i eksporten berørt af hemmeligholdelse. I alt 148 KN-varekoder var berørt. Disse tal indgår kun i udenrigshandelsstatistikken på aggregeret niveau. De hemmeligholdte varekoder udgjorde 1,2 pct. og 8,0 pct. af henholdsvis den samlede import og den samlede eksport i 2012.

Indeks i varehandlen

Udviklingen i udenrigshandlen kan opdeles i ændringer i mængder og priser. Danmarks Statistik offentliggør kvantumindeks og enhedsværdiindeks for udenrigshandlen med varer.

Indekset for enhedsværdierne tilsigter at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af prisændringer (ændringer i enhedsværdierne). Udover ændringer i værdien pr. enhed som følge af egentlige prisændringer påvirkes enhedsværdiindekset også af mængdeforskydninger mellem varerne samt af ændringer i kvaliteten af de enkelte varer.

Sigtet med kvantumindekset er at udtrykke den ændring i værdien af de importerede og eksporterede varer, der fremkaldes af mængdeændringer. Udover påvirkninger som følge af forøgelse eller reduktion af de omsatte mængder påvirkes indekset også af mængdeforskydninger mellem varerne.

Bytteforholdet beregnes som forholdet mellem enhedsværdiindekset i eksporten og enhedsværdiindekset i importen. Tal for bytteforholdet offentliggøres også af Danmarks Statistik.

5.1.4 Kvaliteten af statistikken

Offentliggørelsestider Danmarks Statistik offentliggør inden 40 dage efter udgangen af referencemåned aggregerede tal for varehandel med EU-lande (udvalgte lande og overordnede varegrupperinger) og detaljerede tal for varehandel med ikke-EU-lande. Inden 70 dage offentliggøres desuden detaljeret statistik over EU-handlen. Dette er i overensstemmelse med kravene fra EU.

Revision Udenrigshandlen revideres hver måned og nye tal for tidligere måneder offentliggøres samtidig med tal for en ny måned. Ved offentliggørelsen i oktober afsluttes revisionen af det foregående år. Året efter i oktober revideres året igen, mens den endelige version af statistikken offentliggøres efter yderligere et år, samtidig med at nationalregnskabet for det pågældende år opgøres endeligt.

Kvaliteten af statistikken Ved de første offentliggørelser er tallene behæftet med nogen usikkerhed på grund af især Intrastat. Oplysningerne i Extrastat er generelt meget pålidelige allerede ved første offentliggørelse.

Især forsinkede eller manglende indberetninger er en kilde til usikkerhed i Intrastat. Danmarks Statistik opregner (og fordeler på vareländ kombinationer) for virksomhedernes manglende indberetninger. Særligt i de første måneder efter første offentliggørelse, erstattes disse estimer med faktiske indberetninger, hvilket bl.a. giver anledning til forskydning af handel mellem dels forskellige varer og dels mellem forskellige lande.

Beregningen af handlen for de mindste virksomheder under tærsklerne bidrager ligeledes til, at statistikken på det mest detaljerede niveau er forbundet med nogen usikkerhed.

5.2 Udenrigshandel med varer i betalingsbalancestatistikken

Både udenrigshandlen med varer og udenrigshandlen med tjenester indgår i opgørelsen af betalingsbalancestatistikken. Men det er kun tjenestehandelsstatistikken, der opgøres specifikt efter principperne i betalingsbalancestatistikken. For varehandlens vedkommende er der i de internationale manualanbefalinger mindre forskelle mellem udenrigshandels- og betalingsbalancestatistikernes opgørelse af den internationale handel med varer.

For at kunne lægge varer og tjenester sammen – uden dobbeltregninger og mangler – er det derfor nødvendigt at foretage nogle korrektioner i udenrigshandelsstatistikens vareimport og -eksport. Dette gøres for at supplere udenrigshandelsoplysningerne med udgifter til varer, der ikke passerer dansk grænse, fx proviantering og bunkring i udenlandsk havn. Derudover foretages der både indtægts- og udgiftskorrektioner for reparationer og returvarer. Sluttelig flyttes nogle udgifter fra varehandlen til tjenestehandlen, da en del af vareimportudgifterne efter betalingsbalancemanualen betragtes som tjenester i form af transport- og forsikringsudgifter.

Tabel 5.1 Overgang fra en varehandelsopgørelse til betalingsbalanceopgørelse. 2012

Udgifter (debet)		Indtægter (kredit)	
mia. kr.		mia. kr.	
Udenrigshandlens vareimport (cif)	534,3	Udenrigshandlens vareeksport (fob)	614,7
+ proviantering og bunkring	45,7	+ reparationer mv.	3,2
+ reparationer mv.	3,2	- returvarer	7,2
- returvarer	7,2		
= Import i alt (cif)	576,1		
- fragt mv. på indførslen	14,7		
= Import af varer i alt (fob)	561,3	= Eksport af varer i alt (fob)	610,7

Kilde: www.dst.dk/bopdok

5.3 Udenrigshandel med tjenester

Danmarks udenrigshandel med tjenester indsamles hovedsagligt ved en spørgeskemaundersøgelse, som suppleres med forskellige interne og eksterne opgørelser og datasæt, fx til rejsekontoen. Spørgeskemaundersøgelsen er hovedsagligt rettet mod private virksomheder, mens de andre kilder supplerer med oplysninger om husholdninger og den offentlige sektor.

Transaktionerne indberettes som indtægter hhv. udgifter for den danske virksomhed og angives fordelt på tjenestearter og partnerland. Ved udarbejdelsen af statistikken over udenrigshandel med tjenester følges EU's forordning 184/2005 om opgørelse af betalingsbalancen.

5.3.1 Indsamling af oplysninger

Indberetninger

Der indsamles oplysninger månedligt fra de omkring 320 største virksomheder, mens lidt over 1100 virksomheder er udvalgt i en stikprøve til at indberette årligt. De månedlige indberetninger dækker omkring 70 pct. af tjenestehandlen, mens de ca. 1.100 årlige indberetninger, der i princippet repræsenterer over 40.000 mindre og mellemstore virksomheder, dækker de resterende 30 pct. af tjenestehandlen. Virksomhederne i stikprøven er stratificeret efter branche og størrelse for

at sikre, at alle typer af tjenester og virksomheder bliver repræsenteret i statistikken.

I princippet skal en tjenestehandel knyttes til transaktionstidspunktet, hvilket betyder, at indrapporteringen er uafhængig af faktureringsdatoen, men i praksis er faktureringsdatoen dog det oftest benyttede periodiseringstidspunkt.

5.3.2 Tjenestegruppering

Manual- anbefalinger

Danmarks udenrigshandel med tjenester opgøres på grundlag af FN's tjenestehandelsnomenklatur EBOPS (Extended Balance of Payments Services Classification), som fremgår af den internationale tjenestehandelsmanual (Manual on Statistics of International Trade in Services, MSITS), der er udgivet af FN m.fl. i 2002. EBOPS er indbygget som nomenklatur i EU's forordning om betalingsbalance mv., jf. ovenfor.

EBOPS omfatter omkring 50 tjenesteposter, der kan aggregeres til forskellige niveauer. EBOPS er etableret navnlig for at imødekomme de krav om oplysninger om tjenestehandel, som følger af GATS (the General Agreement on Trade in Services).

5.3.3 Landefordeling

I indsamlingen af data om udenrigshandel med tjenester og i de supplerende kilder er handlen indberettet på samhandelsland. Udenrigshandlen med tjenester kan derfor opgøres med en geografisk fordeling, som i al væsentlighed svarer til den, der benyttes for udenrigshandel med varer.

Tjenestehandelsstatistikken viser dog ikke, i hvilket land tjenesten er endeligt anvendt, men alene det rent økonomiske mellemværende. Man kan således forestille sig, at en engelsk kunde betaler en dansk advokat for at bistå i en sag i Tyskland. Tjenesteydelsen (den juridiske bistand) foregår fysisk i Tyskland, men i økonomisk forstand foregår tjenestehandlen mellem Danmark og Storbritannien. Der findes ingen statistik over, hvor anvendelsen af tjenesteydelsen foregår. Det antages dog, bortset fra for transportydelser, at der er et stort sammenfald mellem kundens geografiske tilhørssted og det sted, hvor anvendelsen af den udførte tjenesteydelse finder sted.

6. Korttidsstatistik

Årlige udenrigshandelsstatistikker tilbage til 1836

Statistik om udenrigshandel med varer er blevet offentliggjort siden 1836. Så der kan i sagens natur ikke findes mange statistikker, der kan føres længere tilbage i tid. Det skyldes helt sikkert, at disse statistiske oplysninger har været yderst nyttige for myndighederne i deres bestræbelser på at vurdere landets vareforsyning samt ikke at forglemme toldgrundlaget.

Kvartalsstatistik fra 1865, og månedlige opgørelser fra 1910

Statistikkens nødvendighed kan også aflæses af, at der meget hurtigt opstod et behov for at få statistiske data så hurtigt som muligt. Allerede i 1865 påbegyndtes offentliggørelser i Handelsstatistiske Meddelelser af den kvartalsvise udenrigshandelsomsætning. Denne udvikling blev yderligere udbygget fra og med 1910, hvor de første månedsopgørelser så dagens lys.

I dag også en konjunkturstatistik

I dag er statistikken over udenrigshandel med varer en vigtig konjunkturbelysende statistik, som med sine månedlige offentliggørelser er med til at belyse den aktuelle tilstand af dansk økonomi. Det samme er tilfældet for de månedlige offentliggørelser af betalingsbalancestatistikken og de kvartalsvise statistikker over udenrigshandel med tjenester. Men såvel års- som kvartals- og månedsstatistikkerne har deres styrker og deres svagheder.

Årsstatistikkers styrker og svagheder

Årsstatistikernes styrke er, at de er meget detaljerede, og at der har været tid til at kontrollere og validere de bagvedliggende indberetninger, der ligger til grund for statistikken. Derudover bliver materialet sandsynlighedsafstemt med øvrig økonomisk statistik og informationer. Ulempen er, at dette afstemnings- og kontrolarbejde tager tid at gennemføre, så den endelige årsopgørelse foreligger først sidst på det efterfølgende år.

Månedsstatistikkers styrker og svagheder

Månedsstatistikernes styrke ligger i, at man allerede 40 dage efter månedens afslutning har et relativt detaljeret overblik over hovedlinjerne i den danske udenrigshandel. Dermed giver de nyttig information til de politiske beslutningstagere om den seneste økonomiske udvikling. Svagheden i månedsstatistikkerne er, at det ikke er muligt at indsamle alle relevante oplysninger så hurtigt, hvilket gør det nødvendigt at opregne for de manglende informationer. Det er heller ikke muligt at kontrollere og validere alle indberettede oplysninger – om end der i de senere år, qua it-teknologien, er sket væsentlige forbedringer på dette område. Statistikkerne skal efter sagens natur tolkes med en vis forsigtighed ved første offentliggørelse, da erfaringen viser, at der i den efterfølgende periode sker en del revisioner – især på det detaljerede niveau.

Kvartalsstatistikernes anvendelsesområde

Lidt forenklet kan man sige, at kvartalsstatistikkerne indtager en mellemposition mellem års- og månedsstatistikkerne. De er meget detaljerede, og i forhold til månedsstatistikkerne er mange flere af de bagvedliggende informationer blevet kontrolleret og valideret – især for de måneder, der er ældst i kvartalet. Samtidig virker sammenlægning

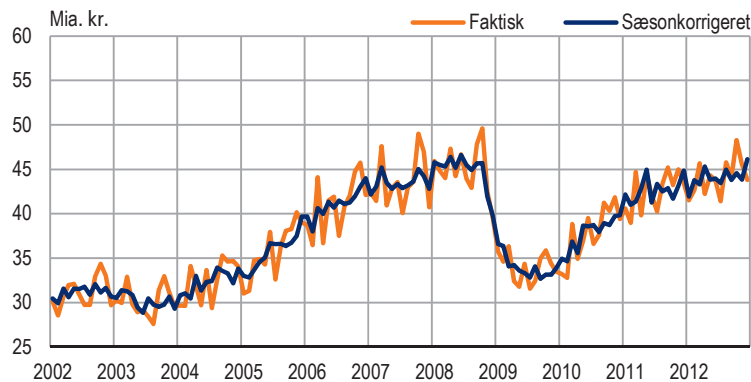
af tre måneders statistikker altid udjævnende på de tilfældige – og ofte uforklarlige – månedsudsving, som alle statistikker indeholder. Dertil skal lægges, at kvartalsstatistikkerne meget ofte kan sammenlignes eller sammenstilles med anden økonomisk statistik – især nationalregnskabsstatistikkerne, som også offentliggøres kvartalsvis.

Sæsonkorrektion
udjævner
regelmæssige
periodiske udsving

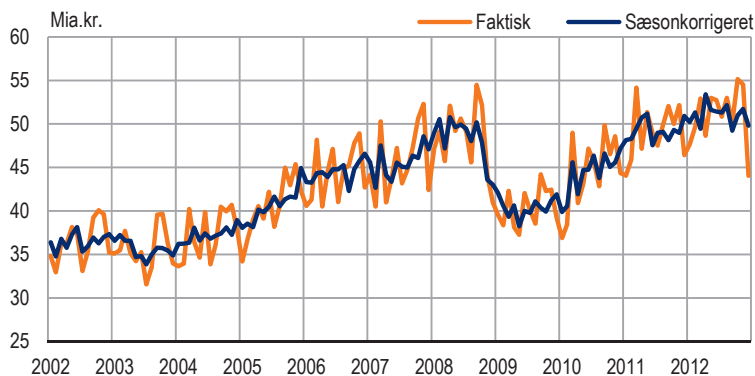
For månedsstatistikernes vedkommende er der andre udsving end dem der kan henføres til tilfældige og uforklarlige udsving. Mange udenrigshandelsdata følger et sæsonmønster, som man ved hjælp af en sæsonkorrektion udjævner, således at det i princippet bliver den bagvedliggende konjunkturudvikling, der slår igennem i statistikken. Når man sæsonkorrigerer en statistik, vil fx en stigning i en måneds handelstal repræsentere en stigning *ud over* den stigning, man ville have kunnet forvente i den pågældende måned som følge af sæsonudsving. På samme vis vil en faktisk stigning i en måneds handelstal resultere i et fald i den sæsonkorrigerede statistikopgørelse, dersom den faktiske stigning *er mindre end* den *forventede* stigning i den pågældende måned som følge af sæsonudsving.

Figur 6.1 Faktisk og sæsonkorrigeret udenrigshandel med varer, 2002-2012

Import

Eksport

Anm.: Statikken er opgjort ekskl. skibe, fly og boreplatforme
Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1

Ingen sæsonkorrektion på årsbasis

Det giver kun mening at sæsonkorrigere måneds- og kvartalsstatistikkerne, da sæsonudsvingene forventeligt skal svinge omkring nul på årsbasis.

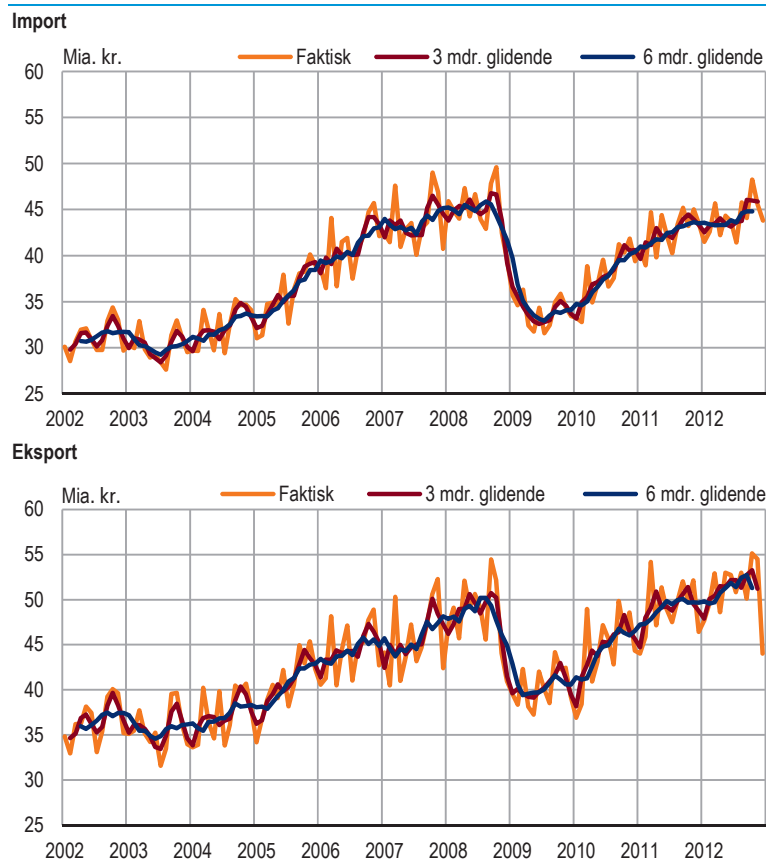
Korrektion for skibe og fly

I udenrigshandelsstatistikken er der en mangeårig tradition for, at der også korrigeres for import- og eksport af skibe og fly, da disse meget store import- og eksportværdier har et meget aperiodisk handelsmønster, der kan være med til at forstyrre det bagvedliggende konjunkturbillede af den danske udenrigshandel.

Udjævning af handelsmønstrene er tydelige

Figur 6.1. viser grafisk, hvilken betydning sæsonkorrektionen har på udenrigshandelstallene. Det fremgår, at der sker en betydelig udjævning af tallene ved at foretage en sæsonkorrektion. Alligevel er der stadig små udsving i kurverne, hvilket bl.a. kan henføres til nogle såkaldte aperiodiske handelsmønstre, såsom periodeforskydninger i vareleverancerne, særligt store eller små leverancer osv. En del af udenrigshandlen kan slet og ret ikke indpasses i et typisk sæsonmønster.

Figur 6.2 **Forskellige glidende gennemsnit af udenrigshandel med varer. 2002-2012**

Anm.: Statistikken er opgjort ekskl. Skibe, fly og boreplatforme
 Kilde: www.statistikbanken.dk/UHV1

*Simple
udjævninger
af udsvingene*

Man behøver ikke nødvendigvis at sæsonkorrigere udenrigshandelsstatistikken for at få et bedre overblik over konjunkturerne. For at kunne danne et lidt bedre billede af konjunkturerne kan man anvende nogle meget enkle metoder. En ofte benyttet metode er, at udarbejde et glidende gennemsnit af månedstallene. I figur 6.2 er dette vist ved et tre- og seks-måneders glidende gennemsnit (hhv. kvartals- og halvårsgennemsnit). I begge tilfælde bliver de mere eller mindre tilfældige udsving i handelstallene udjævnet, samtidig med at tallene er bedre egnede til sammenligninger med andre økonomiske informationer.

*Hele tiden nye og
opdaterede månedstal*

Man skal være opmærksom på, at der hele tiden kommer nye og reviderede tal for de seneste måneder. Den bedste – og mest aktuelle – måde at følge med på, er ved løbende at foretage opslag i www.statistikbanken.dk

*Lette opslag i
Statistikbanken*

Der er flere opslag, der umiddelbart er lige til at gå til, og hvor man løbende kan følge med i den seneste udvikling. Det gælder statistikbanktabellerne:

www.statistikbanken.dk/UHV1

www.statistikbanken.dk/UHV2

www.statistikbanken.dk/UHV3

www.statistikbanken.dk/UHT4S1

www.statistikbanken.dk/UHT4S2

www.statistikbanken.dk/BOP2

www.statistikbanken.dk/BOP3

www.statistikbanken.dk/BOP6

*Nyt fra
Danmarks Statistik*

Opdaterede og kommenterede tal for både varer og tjenester, samt for betalingsbalancen, kan også findes i *Nyt fra Danmarks Statistik*, hvor nye tal offentliggøres omkring den 9.-10. i hver måned.

7. Supplerende tabeller

Tabel 7.1 Danmarks betalingsbalance

	2008	2009	2010	2011	2012
	mia. kr.				
Indtægter	1 171,9	949,0	1 050,9	1 142,6	1 177,4
Varer (fob)	583,0	486,6	534,1	596,8	610,7
Tjenester	370,0	300,7	344,6	356,7	382,5
Transport	238,1	173,0	214,9	216,4	232,0
Søtransport	194,4	139,3	179,8	180,6	194,7
Lufttransport	20,5	18,8	18,5	19,3	19,9
Anden transport	23,2	14,9	16,7	16,6	17,4
Rejser	32,0	30,1	32,9	36,4	38,0
Øvrige tjenester	99,9	97,6	96,7	103,9	112,5
Aflønning af ansatte	6,6	6,5	6,1	7,3	7,4
Formueindkomst	188,7	130,7	144,4	158,6	153,1
Løbende overførsler	23,7	24,4	21,7	23,3	23,7
EU's institutioner	9,2	10,2	8,7	8,8	8,8
Andre	14,5	14,3	13,0	14,4	14,9
Udgifter	1 121,4	892,4	948,1	1 036,1	1 068,3
Varer (fob)	578,8	439,3	482,8	542,4	561,3
Tjenester	317,9	279,9	294,2	314,6	337,1
Transport	171,9	143,5	155,0	164,8	175,6
Søtransport	137,4	111,2	119,9	129,6	138,0
Lufttransport	12,1	16,2	16,8	17,1	17,8
Anden transport	22,4	16,1	18,3	18,0	19,8
Rejser	49,4	48,6	50,7	53,7	55,6
Øvrige tjenester	96,6	87,8	88,5	96,1	105,9
Aflønning af ansatte	20,2	18,3	15,9	16,8	17,1
Formueindkomst	152,1	101,6	102,1	107,2	94,7
Løbende overførsler	52,4	53,3	53,0	55,1	58,1
EU's institutioner	19,0	19,8	19,2	19,6	21,2
Andre	33,4	33,5	33,8	35,5	36,9
Overskud på løbende poster	50,5	56,5	102,8	106,5	109,2
Kapitaloverførsler mv. fra udlandet, netto	0,4	-0,3	0,5	5,8	0,5
Fordringserhvervelse, netto	50,9	56,3	103,3	112,3	109,7
+ Finansielle transaktioner	60,6	134,3	32,6	-46,6	-100,1
+ Fejl og udeladelser	-67,1	-18,5	-109,7	-9,8	1,2
Førøgelse af valutareserven	44,4	172,1	26,2	55,9	10,8
	pct. af BNP				
Overskud på løbende poster	2,9	3,4	5,8	5,9	6,0

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6 og Danmarks Nationalbank

Tabel 7.2 Aktiver og passiver over for udlandet (kapitalbalancen)

	2008	2009	2010	2011	2012
	mia. kr.				
Instrumenter					
Aktiver i alt	3 754,1	4 061,4	4 617,1	4 750,7	5 127,1
Aktiver i alt ekskl. reserveaktiver	3 529,8	3 663,0	4 186,4	4 260,9	4 617,1
Direkte investeringer	1 029,7	1 105,9	1 247,5	1 327,7	1 408,5
Porteføljainvesteringer	1 234,2	1 539,4	1 821,9	1 787,4	2 078,2
Aktier mv.	450,4	613,0	763,9	742,3	919,2
Obligationer mv.	783,9	926,4	1 058,0	1 045,1	1 159,0
Finansielle derivater, netto	83,2	21,4	37,0	119,8	105,3
Andre investeringer	1 182,7	996,4	1 080,0	1 026,1	1 025,2
Reserveaktiver	224,2	398,5	430,6	489,7	510,0
Passiver i alt	3 843,3	3 988,5	4 370,6	4 239,5	4 442,3
Direkte investeringer	803,0	799,4	787,3	804,9	826,0
Porteføljainvesteringer	1 439,8	1 709,5	1 960,1	1 920,5	2 121,9
Aktier mv.	241,4	347,6	520,6	451,7	608,2
Obligationer mv.	1 198,4	1 361,9	1 439,5	1 468,7	1 513,7
Andre investeringer	1 600,5	1 479,5	1 623,2	1 514,2	1 494,3
Sektorer					
Aktiver i alt	3 754,1	4 061,4	4 617,1	4 750,7	5 127,1
Private selskaber og husholdninger	2 182,5	2 486,1	2 953,1	3 091,0	3 438,9
Offentlig forvaltning og service	23,8	29,7	34,6	37,8	22,6
Monetære og finansielle institutioner	1 322,2	1 145,8	1 197,1	1 130,3	1 153,7
Danmarks Nationalbank	225,6	399,9	432,2	491,5	511,8
Passiver i alt	3 843,3	3 988,5	4 370,6	4 239,5	4 442,3
Private selskaber og husholdninger	1 413,5	1 548,1	1 753,8	1 663,2	1 805,2
Offentlig forvaltning og service	238,6	266,7	290,7	377,6	377,8
Monetære og finansielle institutioner	2 070,4	2 168,7	2 321,5	2 194,0	2 254,7
Danmarks Nationalbank	120,8	5,0	4,6	4,7	4,5
Nettoaktiver i alt (aktiver - passiver)	-89,3	73,0	246,5	511,1	684,9
Private selskaber og husholdninger	769,0	938,0	1 199,3	1 427,8	1 633,7
Offentlig forvaltning og service	-214,8	-237,0	-256,0	-339,8	-355,2
Monetære og finansielle institutioner	-748,2	-1 022,9	-1 124,4	-1 063,6	-1 101,0
Danmarks Nationalbank	104,7	394,9	427,7	486,8	507,3
	pct. af BNP				
Nettoaktiver i alt	-5,1	4,4	14,0	28,5	37,5

Kilde: Danmarks Nationalbank

Tabel 7.3 Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2008	2009	2010	2011	2012
	mio. kr.				
Import i alt	553 294	429 697	467 473	517 248	534 301
Eksport i alt	586 893	490 067	538 321	600 069	614 674
Handelsbalance	33 599	60 370	70 848	82 821	80 373
Transaktionstyper					
EU-handel - import i alt	397 363	299 680	327 976	364 998	378 033
Almindelig import	392 547	296 263	323 945	360 650	373 627
Returvarer	1 476	1 306	1 406	2 045	1 675
Forarbejdning	3 341	2 097	2 604	2 153	2 546
Oplæggelse af varer på lagre	0	13	0	17	4
Andet	0	0	20	133	181
Ikke-EU-handel - import i alt	155 931	130 017	139 497	152 250	156 268
Almindelig import	134 037	113 148	114 572	123 528	128 512
Returvarer	2 530	2 936	2 781	3 127	3 617
Forarbejdning	4 083	3 560	5 567	5 902	6 308
Oplæggelse af varer på lagre	15 281	10 373	16 578	19 693	17 831
Toldindtægter	3 180	2 686	2 339	2 387	2 172
Branchefordelt udenrigshandel - import i alt	553 294	429 697	467 473	517 248	534 301
Råstofudvinding	1 499	1 389	1 688	1 442	1 639
Fremstillingsvirksomhed	134 588	100 712	112 608	138 869	148 045
Heraf: fremstilling af næringsmidler	24 501	19 679	22 660	39 750	47 409
kemisk industri	13 339	11 820	13 202	14 674	15 803
maskinindustri	16 921	10 731	12 875	15 211	16 461
El-, gas-, varme- og vandforsyning	5 821	5 202	4 898	6 964	1 192
Bygge og anlæg	1 885	1 658	1 450	1 721	1 601
Handel- og reparationsvirksomhed	294 734	222 888	242 283	254 536	255 769
Heraf: handel med biler mv.	36 375	21 669	26 654	31 755	29 216
Hoteller og restauranter	147	122	142	152	219
Transport mv.	13 286	16 831	7 360	8 146	10 948
Finansering og forsikring	1 012	619	525	646	957
Fast ejendom og forretningsservice	13 722	12 092	13 103	14 283	15 218
Heraf: IT-Service	3 059	3 976	4 803	5 167	5 577
Øvrige	86 601	68 183	83 416	90 490	98 713
	1995 = 100				
Indeks - import					
Enhedsværdiindeks	123	115	118	122	123
Kvantumindeks	173	140	152	165	169

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og særkørsel

Tabel 7.3 (fortsat) Danmarks udenrigshandel med varer – oversigt

	2008	2009	2010	2011	2012
	mio. kr.				
Transaktionstyper					
EU-handel - eksport i alt	402 361	323 078	346 456	385 702	383 077
Almindelig eksport	392 826	316 903	340 442	378 130	376 431
Returvarer	2 129	1 804	1 444	1 744	1 524
Forarbejdning	3 414	2 530	1 853	1 842	1 975
Proviantering/bunkring	3 992	1 842	2 307	3 407	2 641
Andet	0	0	410	579	505
Ikke-EU-handel - eksport i alt	184 533	166 988	191 865	214 367	231 597
Almindelig eksport	172 103	155 137	179 487	198 260	216 630
Returvarer	91	94	118	308	377
Forarbejdning	9 543	9 292	10 049	12 927	10 900
Proviantering/bunkring	2 796	2 466	2 212	2 872	3 690
Eksportsstøtte	534	338	134	31	12
Branchefordelt udenrigshandel - eksport i alt	586 893	490 067	538 321	600 069	614 674
Råstofudvinding	34 486	23 647	27 010	33 178	30 675
Fremstillingsvirksomhed	306 480	261 089	276 075	309 803	330 105
Heraf: fremstilling af næringsmidler	69 659	64 655	69 906	82 807	90 766
kemisk industri	42 027	42 396	47 251	50 416	58 311
maskinindustri	51 209	36 057	40 939	44 192	45 799
El-, gas-, varme- og vandforsyning	3 848	2 090	2 879	4 566	2 552
Bygge og anlæg	609	587	578	645	716
Handel og reparationsvirksomhed	156 941	135 764	150 211	155 655	156 846
Heraf: handel med biler mv.	8 596	7 520	6 602	8 129	8 013
Hoteller og restauranter	29	22	31	30	398
Transport mv.	8 431	5 883	3 075	3 802	3 110
Finansering og forsikring	207	92	106	185	455
Fast ejendom og forretningsservice	14 049	13 099	14 417	15 916	18 704
Heraf: IT-Service	1 708	1 541	1 172	1 264	1 166
Øvrige	61 812	47 794	63 939	76 288	71 111
	1995 = 100				
Indeks - eksport					
Enhedsværdiindeks	123	116	122	127	131
Kvantumindeks	167	147	155	164	165
Bytteforholdet	100	101	103	104	106

 Kilde: www.statistikbanken.dk/KONJ42 og særkørsel

Tabel 7.4 Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
	mio. kr.					
I alt	517 248	534 301	600 069	614 674	82 821	80 373
0 Næringsmidler og levende dyr i alt	56 169	59 022	97 205	101 035	41 036	42 013
00 Levende dyr	252	298	4 867	6 602	4 615	6 304
01 Kød og kødvarer	8 689	9 201	30 834	31 395	22 145	22 195
02 Mejeriprodukter og fugleæg	4 738	4 230	14 817	14 982	10 079	10 752
03 Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf	10 914	11 060	16 075	16 638	5 162	5 578
04 Korn og kornvarer	4 912	5 381	6 592	6 870	1 680	1 489
05 Frugt og grøntsager	9 210	9 651	3 295	3 281	- 5 916	- 6 371
06 Sukker, sukkerprodukter og honning	1 767	1 735	2 156	2 348	389	613
07 Kaffe, te, kakao, chokolade, krydderier	3 928	4 065	1 417	1 431	- 2 511	- 2 634
08 Foderstoffer (undtagen umalet korn)	8 561	9 842	6 536	5 804	- 2 026	- 4 038
09 Diverse næringsmidler i.a.n.	3 197	3 559	10 616	11 684	7 419	8 124
1 Drikkevarer og tobak i alt	6 492	6 608	5 867	6 297	- 626	- 311
11 Drikkevarer	5 666	5 670	4 491	5 079	- 1 175	- 591
12 Tobak og tobaksvarer	826	938	1 376	1 217	549	279
2 Råstoffer, ikke spiselige i alt	16 294	15 857	27 582	28 975	11 288	13 118
21 Huder, skind og pelskind, uberedte	1 789	1 280	8 893	11 222	7 104	9 942
22 Olieholdige frø og frugter	1 373	1 714	750	570	- 623	- 1 144
23 Gummi, rå, herunder syntetisk og regenereret	303	287	173	113	- 130	- 174
24 Træ og kork	5 492	5 274	1 054	914	- 4 438	- 4 360
25 Papirmasse og papiraffald	441	441	838	734	397	293
26 Tekstilfibre og affald	286	239	1 168	1 121	882	882
27 Gødningsstoffer og mineraler, rå	1 357	1 332	777	931	- 580	- 401
28 Malme og metalaffald	742	686	5 971	5 123	5 230	4 437
29 Animalske og vegetabiliske materialer, rå, i.a.n.	4 512	4 604	7 958	8 248	3 446	3 643
3 Mineral. brændsels- og smørestoffer i alt	53 570	57 818	60 868	65 674	7 298	7 856
32 Kul, koks og briketter	4 558	2 467	125	23	- 4 433	- 2 443
33 Rå mineralolier og produkter deraf	43 467	49 617	52 131	59 618	8 664	10 000
34 Gas	1 764	365	4 993	3 287	3 229	2 922
35 Elektrisk strøm	3 781	5 368	3 619	2 745	- 162	- 2 623
4 Anim. og veg. olier, fedtstoffer, voks i alt	4 163	4 979	3 653	3 954	- 510	- 1 025
41 Animalske olier og fedtstoffer	1 338	1 906	1 850	2 136	511	230
42 Veg. olier og fedtstoffer, rå el. delvis bearb.	2 051	2 161	1 466	1 555	- 585	- 606
43 Anim. el. veg. olier mv. bearbejdede; voks	774	913	338	263	- 436	- 650
5 Kemikalier og kemiske produkter i alt	59 307	64 628	94 802	105 096	35 495	40 468
51 Organiske kemikalier	5 614	6 147	9 496	8 558	3 882	2 411
52 Uorganiske kemikalier	2 617	2 677	959	956	- 1 658	- 1 721
53 Farve- og garvestoffer	3 496	3 414	3 497	3 508	-	95
54 Medicinske og farmaceutiske produkter	20 545	23 143	56 407	66 751	35 862	43 608
55 Flygtige olier, parfume, toilet- og rensmidler	4 732	4 984	4 469	4 659	- 263	- 325
56 Gødningsstoffer, bearbejdede	1 868	2 020	338	625	- 1 530	- 1 395
57 Plast, ubearbejdet	8 526	8 991	1 591	2 014	- 6 935	- 6 977
58 Plast, bearbejdet	5 881	5 994	5 167	5 237	- 714	- 757
59 Kemiske materialer og produkter i.a.n.	6 027	7 258	12 879	12 787	6 852	5 529

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.4 (fortsat) Udenrigshandel med varer fordelt på SITC-grupper

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
	mio. kr.					
6 Bearb.varer,hovedsagelig halvfabrikata i alt	75 163	74 460	57 461	55 263	- 17 702	- 19 197
61 Læder og lædervarer i.a.n.; beredte pelsskind	577	604	477	453	- 100	- 151
62 Gummi, bearbejdet, i.a.n.	4 218	3 897	1 295	1 461	- 2 923	- 2 436
63 Træ- og korkvarer, undt. møbler	4 590	4 772	3 242	3 043	- 1 348	- 1 729
64 Papir, pap; varer af papir, pap og papirmasse	10 576	10 064	5 528	5 717	- 5 048	- 4 347
65 Tekstilgarn, tekstilstof og tekstilvarer	7 131	7 237	5 961	6 139	- 1 170	- 1 098
66 Varer af ikke-metalliske mineraler i.a.n.	6 969	6 840	6 844	6 736	- 125	- 103
67 Jern og stål	17 291	16 238	8 699	7 641	- 8 591	- 8 598
68 Ikke jernholdige metaller	6 707	6 380	3 492	3 088	- 3 215	- 3 291
69 Metalvarer i.a.n.	17 104	18 428	21 922	20 984	4 818	2 556
7 Maskiner og transportmidler i alt	154 826	159 477	152 037	148 806	- 2 789	- 10 671
71 Kraftmaskiner og motorer	7 505	8 198	22 910	23 273	15 405	15 075
72 Specialmaskiner til forskellige industrier	11 998	12 814	19 101	19 675	7 103	6 861
73 Maskiner til metalbearbejdning	1 014	2 053	1 254	1 130	241	- 922
74 Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	25 033	25 889	38 870	41 765	13 837	15 877
75 Kontormaskiner; databehandlingsmaskiner	19 552	20 345	9 412	9 275	- 10 140	- 11 070
76 App. til telekomm., lydoptagelse/gengivelse	19 305	20 885	10 514	11 507	- 8 791	- 9 378
77 Elektriske maskiner og app. i.a.n., tilbehør	26 520	28 702	22 400	23 027	- 4 120	- 5 675
78 Køretøjer	33 936	31 770	15 199	14 713	- 18 737	- 17 058
79 Andre transportmidler	9 962	8 821	12 376	4 441	2 415	- 4 380
8 Bearbejdede varer i.a.n. i alt	83 997	84 509	91 577	90 451	7 580	5 943
81 Bygge-, sanitets-, varme- og belysningsartikler	3 260	3 365	2 847	3 100	- 413	- 265
82 Møbler og dele dertil	8 549	8 418	12 056	12 834	3 508	4 416
83 Rejseartikler, kuffertyr, tasker o.l.	1 445	1 521	654	670	- 790	- 850
84 Beklædningsgenstande og -tilbehør	26 129	26 608	23 306	22 370	- 2 823	- 4 238
85 Fodtøj	5 792	6 015	3 771	3 908	- 2 021	- 2 107
87 Tekniske og videnskabelige instrumenter i.a.n.	10 412	11 237	17 125	18 144	6 713	6 907
88 Fotografiske og optiske artikler i.a.n.; ure	2 879	2 917	1 843	1 661	- 1 036	- 1 257
89 Diverse forarbejdede varer i.a.n.	25 530	24 428	29 973	27 764	4 442	3 336
9 Diverse varer og transaktioner i.a.n. i alt	7 267	6 943	9 018	9 123	1 751	2 180
93 Varer, ikke klassificeret efter art	7 150	6 834	8 646	8 507	1 496	1 673
96 Mønter	6	6	1	-	- 6	- 6
97 Guld, ubearbejdet, halvfabrikata og affald	111	104	371	617	260	513

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.5 Udenrigshandel med varer og tjenester fordelt på landegrupper

	Varer		Tjenester		Varer og tjenester	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Import:	mio. kr.					
Alle lande¹	517 248	534 301	314 577	337 052	856 998	898 377
EU-28	364 998	378 033	173 154	184 146	549 892	575 673
ØMU-lande	230 788	240 219	104 542	110 026	342 397	358 735
EFTA	28 992	34 019	26 065	26 983	53 753	58 958
OECD	418 087	435 686	245 171	261 326	682 657	715 979
G8	205 153	203 744	131 406	140 006	351 275	357 150
BRIK	56 092	52 829	17 943	18 373	70 988	68 304
Europa	413 179	427 223	207 622	219 535	630 299	658 024
Afrika	3 941	6 124	11 395	12 684	15 249	18 715
Nordamerika	19 430	20 156	37 198	40 485	65 922	68 385
Syd- og Mellemamerika	10 846	10 549	11 216	13 774	22 024	24 753
Asien	67 118	68 656	43 732	46 223	117 415	122 572
Oceanien	2 504	1 531	3 396	4 350	6 071	5 927
Eksport:	mio. kr.					
Alle lande¹	600 069	614 674	356 716	382 544	953 539	993 240
EU-28	385 702	383 077	163 928	165 243	548 756	547 344
ØMU-lande	216 033	207 618	94 034	94 541	309 732	302 077
EFTA	46 693	49 644	40 853	42 622	87 405	91 980
OECD	497 566	505 654	277 661	292 576	771 975	794 708
G8	258 275	262 052	139 809	150 447	397 031	411 400
BRIK	35 012	37 569	30 267	36 805	65 121	74 208
Europa	454 009	455 536	214 944	218 777	667 807	672 950
Afrika	7 726	9 375	8 655	8 490	16 322	17 888
Nordamerika	47 122	52 954	52 353	57 531	98 317	109 247
Syd- og Mellemamerika	13 556	15 320	14 369	15 831	27 824	31 269
Asien	69 508	73 406	58 700	73 521	127 714	146 336
Oceanien	7 975	7 225	7 243	7 813	15 103	14 968
Balance:	mio. kr.					
Alle lande¹	82 821	80 373	42 139	45 492	96 541	94 863
EU-28	20 704	5 044	-9 226	-18 903	-1 136	-28 329
ØMU-lande	-14 754	-32 601	-10 508	-15 485	-32 665	-56 658
EFTA	17 702	15 626	14 788	15 639	33 652	33 022
OECD	79 479	69 968	32 490	31 250	89 317	78 729
G8	53 122	58 308	8 403	10 438	45 755	54 254
BRIK	-21 080	-15 260	12 325	18 434	-5 868	5 905
Europa	40 829	28 312	7 322	-758	37 508	14 926
Afrika	3 785	3 250	-2 740	-4 194	1 074	-827
Nordamerika	27 692	32 798	15 154	17 046	32 394	40 863
Syd- og Mellemamerika	2 711	4 772	3 152	2 057	5 800	6 516
Asien	2 390	4 750	14 969	27 297	10 299	23 763
Oceanien	5 470	5 695	3 847	3 462	9 032	9 041

Anm.: Ved sammenlægningen af varer og tjenester er det ikke muligt fuldt ud at tage højde for forskellene i afgrænsningen mellem varer og tjenester, jf. afsnit 5.2.

¹ Inkl. Internationale organisationer og ufordelt handel.

Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y og BOP6

Tabel 7.6 Udenrigshandel med varer fordelt på EU-lande

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
	mio. kr.					
EU-28	364 998	378 033	385 702	383 077	20 704	5 044
Belgien	16 407	16 184	8 276	8 514	- 8 130	- 7 669
Bulgarien	632	617	574	559	- 58	- 59
Cypern	230	111	726	520	496	409
Estland	1 692	1 793	1 383	1 688	- 310	- 105
Finland	8 829	8 754	13 911	14 495	5 082	5 742
Frankrig	16 847	16 034	22 416	20 362	5 569	4 327
Grækenland	1 002	957	3 145	2 741	2 143	1 784
Irland	5 745	6 243	5 002	4 171	- 744	- 2 071
Italien	17 859	19 285	16 306	15 503	- 1 553	- 3 782
Kroatien	188	233	892	626	704	393
Lettland	2 315	2 671	1 551	1 786	- 764	- 885
Litauen	2 844	3 256	2 670	2 619	- 174	- 636
Luxembourg	936	845	343	338	- 592	- 508
Malta	83	463	256	252	173	- 211
Nederlandene	36 826	39 307	27 383	26 604	- 9 443	- 12 703
Polen	15 970	17 140	15 685	14 917	- 286	- 2 223
Portugal	2 171	2 296	1 915	1 695	- 256	- 602
Rumænien	1 042	1 299	2 147	2 804	1 104	1 505
Slovakiet	2 221	2 236	1 996	1 758	- 225	- 478
Slovenien	1 270	1 529	506	539	- 763	- 990
Spanien	7 531	7 937	13 074	11 360	5 542	3 423
Storbritannien	32 328	29 861	57 511	59 603	25 183	29 742
Sverige	69 106	71 699	77 066	80 664	7 960	8 964
Tjekkiet	6 125	6 725	5 652	6 058	- 473	- 667
Tyskland	106 456	111 032	95 509	93 076	- 10 947	- 17 956
Ungarn	3 660	4 313	3 297	3 558	- 363	- 755
Østrig	4 682	5 214	3 885	4 002	- 797	- 1 211
Uoplyst land EU	-	-	2 625	2 266	2 625	2 266

 Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.7 Udenrigshandel med varer fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Import		Eksport		Handelsbalance	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
	mio. kr.					
Argentina	3 124	2 662	1 149	952	- 1 975	- 1 710
Australien	1 388	951	6 843	6 299	5 455	5 347
Brasilien	2 622	3 183	4 612	5 859	1 990	2 676
Canada	2 201	2 670	6 336	4 495	4 135	1 826
Forenede Arabiske Emirater	487	1 518	2 353	2 434	1 866	916
Færøerne	999	876	2 348	2 654	1 349	1 778
Grønland	2 488	2 553	3 083	3 227	595	674
Hongkong	946	874	9 165	10 845	8 219	9 970
Indien	5 319	4 448	3 202	2 618	- 2 117	- 1 829
Indonesien	1 516	1 655	617	975	- 899	- 680
Japan	2 862	2 460	10 437	12 059	7 576	9 599
Kina	36 292	37 730	15 141	17 370	- 21 150	- 20 360
Malaysia	1 415	1 471	1 128	1 229	- 287	- 242
Norge	23 594	28 604	38 889	41 657	15 296	13 053
Rusland	11 859	7 469	12 057	11 722	198	4 253
Schweiz	4 744	4 635	5 651	5 528	907	893
Sydafrika	1 259	830	1 627	1 806	368	976
Sydkorea	2 093	2 639	3 876	4 645	1 782	2 006
Taiwan	2 715	2 599	1 663	1 666	- 1 052	- 933
Thailand	4 016	2 435	1 423	1 662	- 2 593	- 773
USA	14 741	14 933	37 703	45 232	22 962	30 298

 Kilde: www.statistikbanken.dk/SITC2R4Y

Tabel 7.8 Udenrigshandel med varer, kvantumindeks

1995 = 100	2008	2009	2010	2011	2012
Hele importen¹	173	140	152	165	169
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	144	108	114	146	148
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	210	153	163	183	187
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	152	116	128	140	144
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	115	111	110	121	125
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	196	153	166	187	199
Transportmidler (undt. skibe og fly)	177	88	120	152	149
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	208	185	202	209	211
Hele eksporten^{1,2}	167	147	155	164	165
Animalske landbrugsprodukter	133	131	136	141	139
Vegetabiliske landbrugsprodukter	80	84	95	102	100
Kød- og mælkekonserves	77	83	94	97	94
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserves, skibe mv.)	187	162	174	190	192
Fisk, krebsdyr og bløddyr	102	88	90	90	89
Rå pelsskind	183	193	218	211	218
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	173	154	138	132	134

¹ Skibe, fly, bore- og produktionsplatforme samt fortrolige forsendelser (forsvarsmateriel mv.) og varer ikke klassificeret efter art er ikke medtaget i beregningerne.

² Ved beregning af indeks for eksporten samt bytteforholdet er eksportværdien ikke korrigeret for restitutioner og udligningsbeløb, der udbetales eller opkræves af fødevareministeriets EU-direktorat.

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og KONJ42

Tabel 7.9 Udenrigshandel med varer, enhedsværdiindeks

1995 = 100	2008	2009	2010	2011	2012
Hele importen	123	115	118	122	123
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i landbrug og gartneri	147	141	145	134	147
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i bygge- og anlægsvirksomhed	110	108	105	105	104
Varer fortrinsvis til direkte anvendelse i øvrige byerhverv	119	112	111	113	112
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	373	262	327	409	427
Maskiner og andet kapitaludstyr (undt. bore- og produktionsplatforme)	104	102	104	105	108
Transportmidler (undt. skibe og fly)	117	115	109	111	106
Varer fortrinsvis til direkte forbrug	111	108	109	111	112
Hele eksporten	123	116	122	127	131
Animalske landbrugsprodukter	109	105	106	109	118
Vegetabiliske landbrugsprodukter	134	125	128	134	136
Kød- og mælkekonserves	135	114	127	134	135
Industriprodukter (undt. kød- og mælkekonserves, skibe mv.)	107	105	107	107	109
Fisk, krebsdyr og bløddyr	120	118	129	136	140
Rå pelsskind	143	114	180	218	269
Brændselsstoffer, smørestoffer, elektricitet	459	324	414	528	562

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42 og KONJ42

Tabel 7.10 Udenrigshandel med varer, bytteforholdet

1995 = 100	2008	2009	2010	2011	2012
Enhedsværdiindeks for eksporten	123	116	122	127	131
Enhedsværdiindeks for importen	123	115	118	122	123
Bytteforholdet	100	101	103	104	106

Kilde: www.statistikbanken.dk/BEC42, KONJ42 og BYT22

Tabel 7.11 Danmarks markedsandel i udvalgte landes og landegrupperes vareimport - rettet 6. december 2013

Andel i pct.	2008	2009	2010	2011	2012
Frankrig	0,64	0,71	0,70	0,64	0,58
Italien	0,61	0,75	0,58	0,55	0,58
Nederlandene	0,93	0,96	0,73	0,81	0,79
Norge	6,77	6,74	6,21	6,32	6,25
Polen	1,38	1,53	1,34	1,42	1,27
Rusland	0,68	0,80	0,74	0,67	0,65
Storbritannien	1,14	1,13	1,06	1,43	1,33
Sverige	9,35	8,96	8,27	8,12	8,41
Tyskland	1,65	1,75	1,48	1,44	1,41
Japan	0,32	0,40	0,33	0,28	0,27
Kina	0,23	0,23	0,19	0,16	0,16
USA	0,30	0,36	0,31	0,31	0,30
EU-15	1,25	1,29	1,16	1,19	1,16
EU-28	1,21	1,26	1,13	1,15	1,12
OECD	...	0,89	0,78	0,78	0,72
BRIK	...	0,29	0,25	0,23	0,22

Anm.: Andel = 100 x vareimport fra Danmark / total vareimport

Kilde: Databankerne COMEXT fra EUROSTAT og COMTRADE fra FN.

Tabel 7.12 Forsyningsbalance for varer

	Dansk produktion	Import	Tilgang	Eksport	Indenlandsk forsyning
	mio. kr.				
2009 i alt	498 694	419 300	917 994	491 300	426 694
Næringsmidler og levende dyr	103 982	47 625	151 608	84 592	67 015
Drikkevarer og tobak	14 303	6 328	20 631	5 831	14 799
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	4 614	11 741	16 355	16 574	- 219
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	56 723	27 970	84 693	38 299	46 394
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	2 740	2 745	5 485	2 318	3 168
Kemikalier og kemiske produkter	59 363	50 751	110 114	75 267	34 848
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	68 998	60 688	129 685	49 209	80 476
Maskiner og transportmidler	103 749	127 224	230 973	121 567	109 406
Bearbejdede, varer i.a.n.	65 921	71 837	137 759	77 614	60 145
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	-	5 701	5 701	7 368	-1 668
2010 i alt	525 767	453 023	978 791	532 780	446 010
Næringsmidler og levende dyr	106 082	51 346	157 428	92 512	64 916
Drikkevarer og tobak	13 873	6 285	20 157	5 950	14 208
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	7 194	14 202	21 396	23 944	-2 548
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	83 768	38 764	122 533	52 400	70 133
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	3 513	3 174	6 687	2 818	3 869
Kemikalier og kemiske produkter	67 711	53 314	121 026	86 551	34 475
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	64 484	66 580	131 064	49 161	81 902
Maskiner og transportmidler	108 015	132 906	240 922	128 501	112 421
Bearbejdede, varer i.a.n.	71 125	80 372	151 497	84 211	67 286
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	6 080	6 081	6 732	- 652
2011 i alt	578 845	507 825	1 086 670	587 368	499 302
Næringsmidler og levende dyr	110 063	56 279	166 343	98 209	68 133
Drikkevarer og tobak	12 416	6 459	18 875	5 748	13 127
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	7 887	16 084	23 971	27 424	-3 453
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	105 334	53 478	158 812	60 849	97 963
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4 336	4 202	8 538	3 723	4 814
Kemikalier og kemiske produkter	72 379	59 113	131 494	94 698	36 796
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	71 022	74 935	145 957	56 807	89 150
Maskiner og transportmidler	120 927	146 392	267 319	139 792	127 527
Bearbejdede, varer i.a.n.	74 480	83 612	158 092	91 232	66 859
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	0	7 270	7 270	8 886	-1 626
2012 i alt	595 514	528 969	1 124 483	612 188	512 295
Næringsmidler og levende dyr	110 522	59 022	169 544	101 035	68 509
Drikkevarer og tobak	12 536	6 608	19 144	6 297	12 848
Råstoffer, ikke spiselige (undt brændsel)	7 962	15 857	23 819	28 975	-5 156
Mineral, brændsels- og smørestoffer o.l.	108 319	57 818	166 136	65 674	100 463
Anim. og veg. olier, fedtstoffer og voks	4 458	4 979	9 437	3 954	5 483
Kemikalier og kemiske produkter	77 824	64 628	142 452	105 096	37 356
Bearb. varer, hovedsagelig halvfabrikata	67 670	74 460	142 130	55 263	86 867
Maskiner og transportmidler	128 818	154 145	282 963	146 320	136 643
Bearbejdede, varer i.a.n.	77 404	84 509	161 913	90 451	71 462
Diverse varer og transaktioner i.a.n.	2	6 943	6 945	9 123	-2 178

Kilde: Særkørsel

Tabel 7.13 Danmarks udenrigshandel med tjenester - eksport

	2008	2009	2010	2011	2012
	mia. kr.				
I alt	370,0	300,7	344,6	356,7	382,5
Transport	238,1	173,0	214,9	216,4	232,0
Søtransport	194,4	139,3	179,8	180,6	194,7
Lufttransport	20,5	18,8	18,5	19,3	19,9
Anden transport (end sø- og luft)	23,2	14,9	16,7	16,6	17,4
Rejser	32,0	30,1	32,9	36,4	38,0
Kommunikationstjenester	4,5	3,3	3,0	3,3	3,6
Bygge- og anlægstjenester	1,3	1,9	1,5	1,0	1,1
Forsikringstjenester	2,3	1,9	1,4	1,6	2,3
Finansielle tjenester	2,7	3,2	3,6	3,9	3,6
Data- og informationstjenester	8,1	9,2	11,9	10,5	12,5
Royalties og licenser	14,1	15,6	12,6	13,3	13,9
Andre forretnings-tjenester	59,0	53,3	57,3	65,3	70,9
Audiovisuelle tjenester	1,3	1,8	1,7	1,2	1,3
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	1,5	1,6	1,6	1,8	1,3
Offentlige tjenester	5,1	5,7	2,1	2,0	1,9

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.14 Danmarks udenrigshandel med tjenester – import

	2008	2009	2010	2011	2012
	mia. kr.				
I alt	317,9	279,9	294,2	314,6	337,1
Transport	171,9	143,5	155,0	164,8	175,6
Søtransport	137,4	111,2	119,9	129,6	138,0
Lufttransport	12,1	16,2	16,8	17,1	17,8
Anden transport (end sø- og luft)	22,4	16,1	18,3	18,0	19,8
Rejser	49,4	48,6	50,7	53,7	55,6
Kommunikationstjenester	4,7	3,7	3,6	4,4	4,5
Bygge- og anlægstjenester	1,4	4,1	2,7	2,1	1,9
Forsikringstjenester	1,3	3,1	3,8	2,4	3,7
Finansielle tjenester	1,7	2,0	2,2	1,9	1,7
Data- og informationstjenester	10,2	9,0	12,0	12,3	12,7
Royalties og licenser	8,9	9,4	9,8	10,2	10,8
Andre forretnings-tjenester	54,1	44,1	47,4	56,5	64,2
Audiovisuelle tjenester	7,1	4,3	4,4	3,6	3,7
Tjenester ifm. uddannelse, sundhed, kultur og rekreation	1,9	1,8	1,5	1,9	1,9
Offentlige tjenester	5,3	6,4	0,8	0,8	0,7

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.15 Udenrigshandel med tjenester fordelt på EU-lande

	Eksport		Import		Balance	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
	mio. kr.					
EU-28 i alt	163 928	165 243	173 154	184 146	-9 226	-18 903
Belgien	6 982	6 000	4 818	5 303	2 164	697
Bulgarien	559	518	567	638	-8	-121
Cypern	571	352	611	525	-40	-173
Estland	597	709	646	756	-49	-47
EU-institutioner	918	893	19	31	899	862
Finland	6 782	7 151	3 278	3 301	3 504	3 850
Frankrig og Monaco	9 594	9 296	10 054	10 703	-459	-1 408
Grækenland	1 881	1 073	4 027	4 032	-2 146	-2 959
Irland	2 766	3 092	2 827	3 304	-60	-212
Italien	7 263	6 980	8 689	9 233	-1 426	-2 253
Kroatien	317	304	717	893	-400	-589
Letland	1 097	1 229	913	954	184	276
Litauen	1 388	1 529	1 298	1 678	90	-148
Luxembourg	937	1 022	970	949	-33	73
Malta	380	307	243	474	137	-167
Nederlandene	10 680	12 669	10 736	11 973	-55	696
Polen	4 166	4 100	3 069	3 526	1 097	574
Portugal	1 037	1 194	1 144	1 290	-106	-97
Rumænien	591	584	417	469	174	115
Slovakiet	536	484	651	598	-115	-114
Slovenien	312	392	202	224	110	167
Spanien	6 312	6 276	10 497	11 373	-4 185	-5 097
Storbritannien	20 647	21 630	27 051	29 619	-6 404	-7 989
Sverige	37 739	37 610	32 094	34 069	5 645	3 541
Tjekkiske Republik	968	869	1 574	1 209	-607	-340
Tyskland	35 157	35 596	42 920	43 897	-7 763	-8 302
Ungarn	1 503	1 436	893	1 035	610	401
Østrig	2 246	1 947	2 230	2 090	16	-142

Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6

Tabel 7.16 Udenrigshandel med tjenester fordelt på udvalgte lande udenfor EU

	Eksport		Import		Balance	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012
	mio. kr.					
Argentina	1 120	940	516	582	604	358
Australien	4 689	5 225	2 259	2 642	2 430	2 583
Brasilien	4 036	5 352	2 419	2 503	1 617	2 849
Canada	2 969	3 268	1 895	1 813	1 074	1 454
Forenede Arabiske Emirater ..	3 567	5 097	2 708	3 047	859	2 050
Færøerne	385	465	313	360	72	105
Grønland	960	903	1 751	1 774	-791	-871
Hongkong	3 622	4 084	2 718	3 636	904	448
Indien	5 376	5 954	3 154	3 122	2 222	2 831
Japan	9 299	13 798	4 129	4 691	5 170	9 106
Kina	14 400	18 982	9 254	9 596	5 146	9 386
Norge	27 030	28 095	13 593	14 385	13 437	13 710
Rusland	6 455	6 519	3 115	3 152	3 339	3 367
Schweiz	13 049	13 749	11 295	11 324	1 754	2 424
Sydafrika	1 739	2 010	1 611	1 608	127	402
Sydkorea	5 458	6 135	1 930	2 178	3 528	3 956
Taiwan	1 181	1 296	872	1 005	309	291
Thailand	1 339	1 287	2 997	3 019	-1 659	-1 733
USA	48 425	53 360	33 553	36 898	14 872	16 463

 Kilde: www.statistikbanken.dk/BOP6